KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2026
JANUÁR/
STYCZEŃ

Č. 1 (810)/roč. 68
Cena 7,00 zł (8% VAT)

ŠŤASTNÝ NOVÝ ROK!

eprasa.pl 352a575482

V JANUÁROVOM ČÍSLE NÁJDETE:

4 Vianočné koledovanie

Starodávny príbeh o narodení Spasiteľa prinášali koledníci v minulosti priamo do domácností spolu s prianiami dobrej úrody, zdravia a hojnosti. Túto tradíciu zachováva aj Folklórny súbor Spiš z Novej Belej pod vedením Jozefa Majerčaka, ktorý už po tretíkrát pripravil podujatie Vianočné koledovanie.

5 Novoročné zvyky a tradície na Orave

6-7 Čas radostných príprav v Slovenskom dome v Podvlku

8-9 Spišiak z Oravy, ktorý oživil lesk Krakova

Bez Jozefa Spišaka by Krakov nebol tým, čím je dnes. Żaczek, Rotunda, Juwenalia, Imago Artis či takmer trojtýždňové Medzinárodné trhy ľudového umenia na Hlavnom námestí – to je len zlomok podnikov a podujatí, ktoré sú neodmysliteľne späté s jeho menom. Patrí medzi prvých absolventov slovenského lýcea v Jablonke, zakladateľov povojnovej slovenskej mládežníckej organizácie na Orave aj medzi iniciátorov prvého celonárodného spolku Slovákov a Čechov v Poľsku. V januári oslávi 90 rokov a pri tejto príležitosti si pripomíname jeho životný príbeh.

10 Horčičné zrnko

11 Vianočná pohľadnica v Krakove

12-15 Pripomenieme si v roku 2026

16-17 Vianočná besiedka v Kacvíne: Deň plný smiechu, zábavy a slovenských tradícií

18-19 Krátko z Oravy a Spiša

20 Sladké medovníky spojili krajanov v Krempachoch

Vôňa medovníkov a detská radosť ovládli počas druhej decembrovej soboty kultúrny dom v Krempachoch, kde Miesta skupina Spolku Slovákov v Poľsku zorganizovala tradičné pečenie a zdobenie tejto sladkej vianočnej pochúťky.

21 Výjazdový didaktický kurz pre pedagógov zo slovenských škôl v Poľsku a na Ukrajine

22-23 Sviatočná atmosféra v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

V Centre slovenskej kultúry v Novej Belej bola v knižnici pripravená bohatá ponuka tvorivých dielní pre deti, ktoré rozvíjali ich manuálne zručnosti a vytvárali sviatočnú atmosféru. Mimoškolské aktivity sú vítané nielen medzi deťmi, ale aj rodičmi, ktorí sa tešia, že ich ratolesti zmysluplne trávia voľný čas v spoločnosti rovesníkov.

24-25 Z diania na Slovensku

26-27 Poviedka na voľnú chvíľu

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zápisník včelára – január

Na obálke: Sánkovačka detí v rámci aktivít v Slovenskom dome v Podvlku.
Foto: B. Bryja. Grafická úprava: E. Koziołová.

eprasa.pl 352a575482

Ocenenie zástupcov Spolku Slovákov v Poľsku

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Spoločná komisia vlády a národnostných a etnických menšín Poľskej republiky si v minulom roku pripomenula už dvadsať rokov svojej existencie. Pri tejto príležitosti sa 10. decembra v priestoroch Ministerstva vnútra a administrácie Poľskej republiky vo Varšave uskutočnilo slávnostné zasadnutie. Nieslo sa v dôstojnej atmosfére bilancovania doterajšej činnosti komisie, ako aj ocenenia osobností, dlhodobo a systematicky sa zasadzujúcich o rozvoj menšinového života, dialóg s verejnou správou a zachovanie národnostnej a kultúrnej rozmanitosti Poľska.

Medzi ocenenými boli viacerí zástupcovia národnostných minorít žijúcich v Poľsku, ktorí svojou prácou výrazne prispeli k upevňovaniu postavenia národnostných a etnických menšín v spoločnosti. Osobitné uznanie získali aj predstavitelia slovenskej komunity, konkrétne podpredseda Spolku Slovákov v Poľsku Dominik Surma a generálny tajomník Ľudomír Molitoris. Ocenenia, ktoré im boli udelené sú vyjadrením uznania ich dlhoročnej angažovanosti v oblasti kultúrneho, spoločenského a organizačného života Slovákov v Poľsku.

Dominik Surma pochádza zo slovenskej rodiny z Krempách, kde získal aj základné vzdelanie. Následne pokračoval v štúdiu na Všeobecnovzdelávacom lýceu v Jablonke so slovenským a poľským vyučovacím jazykom a žurnalistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Po štúdiách sa vrátil do Poľska. Pôsobil ako inštruktor Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, redaktor krajanského časopisu Život vo Varšave a opätovne ako starší inštruktor a vedúci oddelenia kultúry Spoločnosti. Neskôr vyučoval na Základnej škole so slovenským vyučovacím jazykom v Novej Belej na Spiši a gymnáziu v Krempachoch. Výrazne sa pričinil o povznesenie kultúrnych a vzdelávacích aktivít slovenskej komunity v Poľsku. Je autorom viacerých učebníc i učebných osnov slovenského jazyka a patrí tiež medzi zakladateľov dlhoročného úspešného podujatia Fašiangy-Ostatki. V roku 1995 bol zvolený za podpredsedu Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku. Ocenenie Ministerstva vnútra a administrácie Poľskej republiky získal za angažovanosť a dlhoročnú činnosť v prospech národnostných a etnických menšín.

Ľudomír Molitoris pochádza zo slovenskej rodiny z Kacvína. Po absolvovaní základnej školy v rodnej obci pokračoval v štúdiu na Všeobecnovzdelávacom lýceu v Jablonke so slovenským a poľským vyučovacím jazykom a slovenského jazyka a literatúry na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde získal aj tzv. malý doktorát. Neskôr obhájil titul PhD. na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Po návrate do Poľska sa začal aktívne angažovať v štruktúrach Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku a Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, v ktorej bol zvolený za generálneho tajomníka. Zaslúžil sa o vybudovanie slovenského centra v Krakove, kde založil Vydavateľstvo a tlačiareň Spolku Slovákov v Poľsku i Galériu slovenského umenia. Na jeho podnet sa začala výstavba či rekonštrukcia slovenských centier v Novej Belej, Podvlku, Vyšných Lapšoch, Repiskách a Jablonke. Venuje sa aj publikačnej činnosti v otázkach menšinových práv, histórie a súčasnosti slovenskej komunity v Poľsku, ako aj prekladateľskej činnosti ako súdny znalec a prekladateľ umeleckej literatúry. Založil a dve desaťročia redigoval vedecký zborník Almanach Slováci v Poľsku. Ako generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku sa významnou mierou podieľa na organizácii rôznych podujatí slovenskej komunity i získavaní finančných prostriedkov, pričom zastupuje slovenskú menšinu v dialógu so samosprávou a štátnymi inštitúciami v Poľsku i na Slovensku. Ocenenie Ministerstva vnútra a administrácie Poľskej republiky získal za angažovanosť a dlhoročnú činnosť v Spoločnej komisii vlády a národnostných a etnických menšín. Okrem toho mu Minister kultúry a národného dedičstva Poľskej republiky udelil taktiež Bronzovú medailu „Zaslúžený pre kultúru Gloria Artis“ za významné zásluhy v oblasti umeleckej a kultúrnej činnosti a ochrany kultúry a národného dedičstva.

Ocenenie zástupcov Spolku Slovákov v Poľsku je nielen poďakovaním za ich doterajšiu prácu, ale aj potvrdením aktívnej a viditeľnej úlohy slovenskej komunity v Poľsku. Zároveň je povzbudením do ďalšej činnosti smerujúcej k zachovaniu kultúrneho dedičstva, posilňovaniu identity a rozvoju dobrých vzťahov medzi menšinami a väčšinovou spoločnosťou. ■

eprasa.pl 352a575482

Vianočné koledovanie

autor | Milica Majeriková-Molitoris

foto | Majka Bylina, Milica Majeriková-Molitoris

Sviatočné dni na prelome starého a nového roku boli v našich zemepisných šírkach vždy spojené s príjemnou atmosférou očakávania, tepla rodinného krbu a príbehu o narodení spasiteľa, ktorý ľuďom prinesie lepšiu budúcnosť. Starodávny príbeh prinášali koledníci priamo do domácností spolu s prianiami dobrej úrody, zdravia a hojnosti. Jeho súčasťou boli rôzne postavy, masky, piesne i dialógy, ktoré sa vďaka generačnému prenosu zachovali až dodnes.

Tradíciu vianočného koledovania zachováva aj Folklórny súbor Spiš z Novej Belej pod vedením Jozefa Majerčaka, ktorý už po tretíkrát pripravil rovnomenné podujatie s cieľom udržania a rozvoja národného povedomia, identity i tradícií Slovákov žijúcich v Poľsku pri rešpektovaní ich doterajšieho národnostného i kultúrneho vývoja.

Tak ako v predchádzajúcich rokoch členovia folklórneho zoskupenia Spiš spoločne s Detským folklórnym súborom Malí Beľania pripravili kolednícky program založený na tradíciách zozbieraných v obci. Nechýbala scénka s pastiermi a Kubom i tradičné slovenské kolednícke piesne a želania, ktoré putovali k divákom zhromaždeným v miestnom Centre slovenskej kultúry.

Okrem domácich folklórnych súborov tu prichádzajú každoročne zavinšovať i koledníci z rôznych kútov Slovenska. V tomto roku zavítali do Novej Belej detské folklórne súbory Slonecko a Kicorka z Lendaku, ako aj folklórny súbor Maguranka zo Spišskej Starej Vsi. Všetky priniesli autentickú sviatočnú atmosféru, bohatstvo ľudových tradícií, spevov i kolied z obcí, z ktorých pochádzajú.

Po koledovaní nasledovalo pohostenie pre koledníkov i krajanov, ktorí prišli spoločne prežiť chvíle radosti, stretnutí a vzájomnej spolupatričnosti, pripomínajúc si tak nielen význam sviatočných tradícií, ale aj silu spoločných zážitkov. Medzi prítomných zavítalo tiež niekoľko hostí, medzi inými tajomník honorárneho konzula Slovenskej republiky v Zakopanom Wiesława Wojasa Jacek Sowa, či generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris.

Vianočné koledovanie, ktoré sa uskutočnilo už po tretíkrát, a to aj vďaka finančnej podpore Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, opäť potvrdilo, že živé tradície majú v krajanskej komunite svoje pevné miesto a dokážu spájať všetky generácie. Stáva sa tak nielen pripomienkou duchovného odkazu Vianoc, ale aj dôkazom, že slovenská kultúra, jazyk a zvyky žijú aj za hranicami vlasti a majú komu odovzdávať svoje posolstvo do budúcnosti. ■

eprasa.pl 352a575482

Novoročné zvyky a tradície na Orave

autor | Grażyna Falatová
foto | archív Marty Kuczkowicz

Región Oravy je známy svojimi bohatými zvykmi a tradíciami, ktoré sú spojené s prelomom starého a nového roka. Dodnes sa na mnohých miestach zachovali zvyky, ktoré spájajú ľudovú symboliku, náboženskú a miestnu pastiersku kultúru. Novoročné zvyky sú významným prvkom miestnej identity. Vďaka ním si obyvatelia pestujú pamäť o minulých generáciách a udržiavajú jedinečnú atmosféru tohto regiónu.

K najstarším a najkrajším oravským zvykom patrí koledovanie. Skupina koledníkov, najčastejšie sú to deti, dňa 1. januára navštevuje domy, spievajúc koledy a vinšuje domácim zdravie a blahobyt. Často koledníci majú so sebou aj napríklad akordeón či husle. Deti po zaspievaní niekoľkých kolied prajú všetkým šťastie na celý budúci rok. Na Orave koledníci dostávajú drobné symbolické odmeny. Toto novoročné spievanie kolied zohráva dôležitú úlohu a domáci, ku ktorým koledníci prídu sa tešia, že im krásne zaspievajú a zavinšujú do nového roka.

V niektorých častiach Oravy sa v novoročnom období traduje chodenie s hviezdou. Hviezda je pohyblivá, veľká a farebná, pripevnená na palici. Často sa aj dnes stáva, že koledníci chodia prezlečení za čerta, anjela, alebo smrť. Ich prítomnosť zdôrazňuje symboliku prechodu zo starého do nového roka.

V mnohých oravských domoch sa pestuje zvyk *„prvého hosťa“*. Verilo sa, že prvý kto prekročí prah na Nový rok, si so sebou prinesie aj svoj osud. Najžiadanejší preto bol mladý, zdravý muž, symbolizujúci silu a úspech. Ženy, najmä staršie, mohli priniesť – ako sa hovorilo – „slabý rok“.

Silný vzťah k cirkevnej tradícii spôsobuje, že sa Nový rok na Orave začína účasťou na svätej omši, ktorá je často jednou z najvýznamnejších v roku. Obyvatelia sa modlia za prosperitu pre domy a celú dedinu. Neodmysliteľnou súčasťou novoročných tradícií je aj požehnanie domácnosti, ktoré je spojené s návštevou farára. Ľudia na Orave dbajú na to, aby začiatok roka bol časom harmónie a zmierenia. Tento obrad návštevy farára v dome sa chápe ako symbolické požehnanie domu na celý nový rok. Pre mnohé rodiny je to významná udalosť.

Orava je región, kde ľudia po stáročia verili v silu prírody a nadprirodzené javy. Preto je novoročné obdobie plné rôznych druhov predpovedí, ktoré majú určiť, aký bude nasledujúci čas. Typické sú napríklad predpovede počasia. Obyvatelia Oravy pozorovali počasie v prvých januárových dňoch a pripisovali mu mimoriadny význam: napríklad - mrazivý Nový rok znamenal úrodu, vietor predpovedal zmeny alebo problémy s gazdovstvom a jasná obloha zvestovala zdravie všetkých členov domácnosti.

Počas Nového roka boli dôležité a aj naďalej sú novoročné jedlá. Tradičné novoročné jedlá na Orave boli symbolické a ich účelom bolo priniesť dobrobyt a zdravie. Na stole sa v ten deň objavili také jedlá ako kapusta – symbol sily a imunity, hrach a fazuľa, ktoré mali zabezpečiť hojnosť a dostatok, či klobása, ktorá bola znakom prosperity hospodárstva. Podávali sa oravské *„koloce“*, ktoré sa ponúkali aj koledníkom a príbuzným. Na Orave, v niektorých domácnostiach sa jedávali aj obilné zrná, aby členovia domácnosti *„boli po celý rok sýty“* a deti dostávali sušené ovocie ako symbol sladkého života.

Nový rok je časom rodinných a susedských stretnutí. Ľudia navštevujú svojich blízkych a vždy so sebou zoberú nejaký malý darček, či koláče. Návšteva rodinných príbuzných je hlboko zakorenená a je dôležitým prvkom spoločenského života.

Na Orave sa verilo, že otvorenosť a láskavosť voči iným priťahuje požehnanie. Posedenia v rodinnom kruhu sú príležitosťou, ako začať rok v radostnej atmosfére.

S Novým rokom úzko súvisí aj známe staré príslovie – *„Ako na Nový rok, tak po celý rok“*. Toto príslovie je v oravskej kultúre zakorenené už po celé generácie ako posolstvo plné nádeje, ale aj určitého kúzla všedných dní. Verí sa, že prvý januárový deň má symbolický význam a je to okamih, od ktorého začíname ďalšiu životnú etapu. Ľudia sa preto snažia prežiť tento deň jedinečne, pokojne a v pozitívnom duchu. Verí sa napríklad, že dobrá nálada v tento deň prinesie úspech a práca na Nový rok veští pracovitý rok.

Okrem toho Nový rok je momentom, keď sa ľuďom nejak ľahšie premýšľa o zmenách, plánoch, či predsavzatiach. Ľudia akoby začínajú život *„na novo“* a preto prikladajú väčší význam tomu, ako ten deň prežijú. Snažia sa preto prežiť tento deň v príjemnej atmosfére a s pozitívnym prístupom do budúcnosti.

Pre krajanku Martu Kuczkowicz z Jablonky je Nový rok dňom, ako hovorí určite jedinečným, ktorý je preplnený nádejou do budúcnosti. Myslí vtedy na to, aby nadchádzajúci nový rok nebol horší než ten predchádzajúci. Čo sa týka predsavzatí do nového roka ona osobne si nedáva žiadne väčšie predsavzatia, ale snaží o to, aby v novom roku bola lepším človekom. Samozrejme vždy myslí aj na zdravie, aby jej prialo.

Ohľadom jedál na Nový rok, pokrmy v tento deň nemajú pre Martu a jej rodinu nejaký veľký význam. Majú v rodine klasický sviatočný obed – vývar, hydinové mäso, zemiaky a šalát. Po sviatočnom obede ale tradične vypijú pohár šampanského.

Vianoce a Nový rok sú pre Martu a jej rodinu významnými dňami, keď sa stretávajú s rodinou. Na Nový rok sa snaží vždy stretnúť sa so svojimi dcérami, alebo u nej doma, alebo u dcér. Majú takú tradíciu, že ak k nej prichádzajú dcéry s rodinami, vždy prichádzajú spievajúc koledy. Keď Marta prichádza k nim taktiež prichádza s rodinou spievajúc koledy na privítanie. Keď sa ich rodiny stretnú na Nový rok tradične si prajú všetko najlepšie. Prajú si predovšetkým veľa zdravia, šťastia a tak všeobecne, aby sa im v novom nadchádzajúcom roku všetko darilo. ■

eprasa.pl 352a575482

Čas radostných príprav v Slovenskom dome v Podvlku

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Božena Bryjová

Predvianočné obdobie bolo naplnené mnohými aktivitami, ktoré priniesli deťom radosť. Spolu sa stretávali pri rozličných tvorivých dielňach pripravených pre nich v Slovenskom dome v Podvlku.

Svoje prípravy na čarovné vianočné obdobie začali celkom skoro. Najskôr ich do sveta tvarovania z hliny rozličných vianočných ozdôb a ďalších vecí uviedli lektori z Oravského kultúrneho strediska, ktorí im priniesli nielen pozdrav zo Slovenska, ale aj pozitívnu tvorivú atmosféru. V nej vznikali v detských rukách krásne ozdoby. Účastníci týchto dielní boli veľmi nadšení, keďže prvýkrát mali do činenia s prácou s hlinou. Vyhotovené práce zverili lektorom, aby im ich vypálili v špeciálnej peci. O dva týždne na to sa práce k deťom vrátili a mohli ich vyzdobiť farbami. S hrdosťou prezentovali svoje výtvory vedúcej Slovenského domu B. Bryjovej. Napokon svoje práce krásne zabalili a prichystali ako darčeky pre najbližších.

Dlhší čas pripravovali účastníci tvorivých dielní prvky vianočnej výzdoby z papiera a ďalších materiálov. Tie až v posledných predvianočných týždňoch nalepovali na okná a dávali na stromček. Výzdoba stromčeka bola veľmi očakávanou chvíľou, keďže znamenala, že sviatky pokoja sú už blízko. Deti najskôr vybalili stromček, vianočné ozdoby a šnúry svietiacich svetiel. Potom postupne každý dal na stromček nejakú ozdobu. Na záver, keď sa už všetci zhodli, že stromček je vyzdobený, všetci spoločne ho slávnostne rozsvietili. Bola to chvíľka veľkej radosti, že sa im spoločne podarilo obliecť stromček do slávnostného rúcha. V oknách boli spravené krásne hviezdy, stromčeky v zimnom prevedení, ktoré pridávali na lesku celej výzdobe. A mohli si ju všimnúť nielen tí, čo boli dnu, ale aj okoloidúci. Vianočná atmosféra sa šírila celým priestorom.

Neodlúčiteľnou súčasťou príprav v predvianočnom čase je pečenie medovníkov a ich výzdoba. Najskôr si pripravili cesto a upiekli z neho medovníky rozličných tvarov a neskôr ich zdobili. Táto aktivita spojila deti v spoločnom úsilí a pekne vyzdobené medovníky - nejaké si odniesli do-

eprasa.pl 352a575482

mov a nejaké hneď s radosťou ochutnali. Spoločnosť im robili známe slovenské a oravské vianočné piesne a koledy.

Deti sa potešili aj dielňami spojenými s vyfarbovaním sádrových figúrok s vianočnou tematikou. Každý si mohol vyžrebovať jednu a dať sa do práce. Podľa vlastného výberu ich účastníci dielní natreli farbičkami a napokon si ich odniesli domov, kde im robia výzdobu v izbách. Okrem toho kreslili, maľovali a vystrihovali obrázky spojené s Vianocami.

Popri každom stretnutí sa mali možnosť rozptýliť hrami s loptami, spoločenskými hrami a hudobnými skladbami.

Keď napadol prvý sneh hneď si deti spolu s vedúcou usporiadali sánkovačku a hry vonku. Stavali snehuliaka, hádzali sa snehovými guľami. Mali pri tom veľa zábavy a radosti.

Na posledných dielňach pred Vianocami si deti s pomocou vedúcej pripravili malé pohostenie a spolu si zablahoželali k sviatkom, ale i novému roku, v ktorom si priali hlavne pokračovanie v zaujímavých aktivitách a spolu s tým spojenú dobrú zábavu.

Ako uviedla vedúca Slovenského domu v Podvlku B. Bryjová, v priebehu celého roka bol veľký záujem o tvorivé dielne, čo ju veľmi tešilo. Deti sa živo zaujímali o chystané stretnutia a vedeli ich využiť vo svoj prospech. Rodičia sú spokojní s možnosťou zmysluplného trávenia voľného času ich detí. Sú v skupinách s rovesníkmi a učia sa novým veciam. Podľa nich priestor pre relax, ktorý vytvára Slovenský dom v Podvlku je prínosný pre všetkých účastníkov, čomu sa nemierne tešia.

Tvorivé aktivity v priebehu celého roka by nebolo možné uskutočňovať bez zázemia, ktorým je budova Slovenského domu, bez získavanej podpory na fungovanie a ďalšej na realizáciu kultúrno-osvetovej činnosti. Napokon srdce všetkého tvoria deti a ich rodičia, ktorí napĺňajú dom svojou aktivitou a prítomnosťou, za čo im patrí vďaka.

Účastníci tvorivých dielní zasielajú všetkým čitateľom časopisu Život priania, aby nový rok bol naplnený šťastím, zdravím a veselosťou. ■

eprasa.pl 352a575482

Spišiak z Oravy, ktorý oživil lesk Krakova

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Bez Jozefa Spišaka by Krakov nebol sám sebou – napísal svojho času novinár a fotograf Jacek Balcewicz. A je to pravda. Žaczek, Rotunda, Juwenalia, Imago Artis, či takmer trojtýždňové Medzinárodné trhy ľudového umenia na hlavnom námestí – to je len niekoľko podnikov a podujatí spojených s jeho menom. Patrí tiež medzi prvých absolventov slovenského lýcea v Jablonke, zakladateľov povojnovej slovenskej mládežníckej organizácie na Orave i prvého celonárodného spolku Slovákov a Čechov – Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

Malý Jozef so starším bratom Alojzom, rodičmi a starým otcom pred rodným domom v Jablonke

Svetlo sveta uzrel 18. januára 1936 v Jablonke na Orave v rodine Jána Spišaka a Jozefíny Góra Stachuliakovej. Otec bol zručným tesárom, pod ktorého rukami vzniklo množstvo oravských domov i mostov, mama zas známou čipkárkou. Rodina mala prídomok „Kuruc“, z čoho usudzujú, že ich predkovia boli pravdepodobne protihabsburskí povstalci, ktorí sa po porážke prisťahovali na Oravu.

Spišakovci vždy patrili medzi aktívnych ľudí. Jozefov pradedo Ján Spišak sa už koncom 19. storočia, ešte v rámci Uhorska, angažoval za zachovanie slovenského školstva na Orave. Jeho starý otec František zase narukoval do rakúsko-uhorskej armády a počas prvej svetovej vojny precestoval takmer celú Európu. Domov sa napokon vrátil z Francúzska ako legionár československej armády. Keďže však Jablonka pripadla v roku 1920 Poľsku, František nezískal výhody, ktoré prináležali vojnovým veteránom.

Na zakladajúcom zjazde Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku v marci 1957 v Krakove

Jozef mal troch vlastných súrodencov – bratov Alojza a Eugena, ktorý po maturite odišiel na Slovensko i sestru Máriu, ktorá žije v Jablonke. Keď ešte nedovŕšil 4 roky bola Orava opätovne zjednotená a jeho rodná obec pripojená k Slovenskej republike. Nastúpil teda do základnej školy v Jablonke-Matonogoch s vyučovacím jazykom, za ktorý bojoval ešte jeho pradedo, a keďže patril medzi najlepších žiakov bol vybraný, aby privítal v Jablonke slovenského prezidenta Jozefa Tisa básničkou.

Koncom vojny bolo však vyučovanie prerušené, keďže sa na Orave zastavil na 9 mesiacov front. V ich dome v tom čase malo sídlo veliteľstvo ruského vojska. S blížiacim sa koncom vojny sa zároveň otvorila i otázka ďalšej prináležitosti Oravy, ktorá bola nakoniec vyriešená posunutím hranice podľa stavu spred Mníchova. Jablonka tak opätovne pripadla Poľsku. Keďže však Oravci žiadali zachovanie škôl so slovenským vyučovacím jazykom, značná časť detí sa vyučovania v poľštine nezúčastňovala. Patril medzi nich aj Jozef. Do 3. ročníka tak nastúpil až v roku 1947, kedy bola zriadená slovenská škola.

Po skončení siedmej triedy mal pokračovať v otcových stopách a vyučiť sa remeslu buď na Umeleckej škole remesiel alebo Stavebnej priemyslovke v Zakopanom. Bolo to však v čase, keď sa zásluhou viacerých slovenských aktivistov z Oravy podarilo nakoniec v roku 1951 založiť Všeobecnovzdelávacie lýceum so slovenským vyučovacím jazykom. A keďže bolo zriadené priamo v Jablonke, bolo o jeho stredoškolskom štúdiu rozhodnuté.

– *Začalo nás študovať 36*, spomína, – *a skončilo 13*. Elektrika v tom čase na hornej Orave ešte nebola a učil sa pri petrolejovej lampe. Taktiež masovokomunikačné prostriedky boli značne obmedzené. V knižnici bolo cca 300 kníh, ktoré pri pasení kráv, teliat, oviec či baranov prečítal aj dva-tri krát. Prvý film videl až v piatej triede v škole v prírode, kde boli všetci užasnutí, že po nejakej bielej plachte behajú ľudia. Počas štúdií v lýceu to nemali jednoduché. Neboli žiadne tradície, žiadne vzory a sami tak museli položiť základy miestneho študentského diania. Postupne založili mládežnícku organizáciu, folklórny súbor i divadlo.

S odstupom času si uvedomuje, že lýceum malo, a nielen pre neho, veľký význam. Vďaka nemu mohli Oravci, ale aj študenti zo Spiša, získať stredoškolské vzdelanie a pokračovať v štúdiách na univerzitách a následne sa uplatniť v najrôznejších odvetviach hospodárstva i spoločenského života v Poľsku i na Slovensku. Ľudia, ktorí stáli pri jeho zrode, ako Alojz Šperľak, Eugen Kot, Ignác Kašprák, Anton Nižník, František Chovanec, Štefan Wacławiak, Alexander Kniežacký a ďalší si zaslúžia úctu a uznanie, ktorej sa im bohužiaľ na Orave nedostáva. Rovnako ako mnohým ďalším oravským osobnostiam, pôsobiacim pred rokom 1920.

Jozef Spišiak patril medzi najlepších študentov lýcea a po úspešnej maturite sa rozhodol pokračovať v štúdiách na Filozoficko-historickej katedre Jagelovskej univerzity v Krakove históriu. Býval v študentskom dome Żaczek, kde spoznal množstvo skvelých ľudí, ktorí sa neskôr presadili v spoločenskom i hospodárskom živote samotného Krakova, ale aj v rámci Poľska.

eprasa.pl 352a575482

Čoskoro po nástupe na školu sa začali prejavovať jeho organizačné a manažérske schopnosti. Stal sa predsedom Združenia poľských študentov, v rámci ktorého organizoval víkendové výlety na hrady a zámky v Malopoľsku a Sliezsku s historickým výkladom, seansy v kine Sztuka, či návštevy krakovských divadiel. Patril tiež medzi zakladateľov Študentského pracovného družstva Żaczek i známych krakovských Juwenalií. Popri tom všetkom sa zamestnal v Študentskom klube Rotunda, kde sa vypracoval od vrátnika, šatniara a predajcu lístkov až na programového riaditeľa. Organizoval tanečné večery, estrády i filmové stretnutia. Práve v Rotunde, ale až o niekoľko rokov neskôr, spoznal na silvestrovskej zábave svoju manželku Jadwigu, s ktorou majú jedinú dcéru Agnieszku.

Pri preberaní jedného z mnohých vyznamenaní

V októbri 1956, keď v Poľsku dochádzalo k istému politickému uvoľneniu, sa zúčastňoval verejných zhromaždení a dostal sa tak do hľadáčika poľskej Štátnej bezpečnosti. Jej záujem sa ešte znásobil, keď sa zapojil do agitácie za založenie prvej celoštátnej slovenskej a českej organizácie – Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Zúčastnil sa aj na jej prvom zjazde v marci 1957 v Krakove, kde bol zvolený za člena Ústredného výboru.

Záujem tajnej služby, ktorá ho označila za slovenského nacionalistu, čoskoro vyvolal reakciu na najvyšších miestach univerzity a bolo mu jasne naznačené, že ak sa nevzdá tejto činnosti, musí sa rozlúčiť so štúdiom. Keďže bol vôbec prvým v rodine Spišakovcov, ktorý šiel na štúdiá, rozhodol sa ich dokončiť.

V diplomovej práci *Martinská deklarácia z 30. októbra 1918* sa venoval výsostne slovenskej problematike. Vypracoval ju pod vedením prof. Henryka Batowskiego, u ktorého následne začal tiež doktorandské štúdium, ale uvedomil si, že dráha vedeckého pracovníka nie je práve tým, čomu by sa chcel dlhodobo venovať. Neskôr si ešte rozšíril vzdelanie o právnické štúdiá, ktoré ukončil prácou *Financovanie investícií poľského družstevníctva*. To bola oblasť, v ktorej sa napokon aj uplatnil.

Po štúdiách sa po krátkom pobyte vo Varšave, vrátil do Krakova, kde pokračoval v spolupráci so študentským klubom Rotunda a Krakovským Domom Kultúry, pričom zodpovedal za prácu desiatok klubov, klubovní a tanečných i speváckych súborov v Krakove. V roku 1968 sa stal predsedom klenotníckeho družstva Imago Artis. To sa pod jeho vedením rozvinulo z malej lokálnej firmy s cca 100 zamestnancami na veľký podnik z takmer 4000 pracovníkmi, ktorých umelecké výrobky zo zlata, striebra, či drahých kameňov poznali nielen v tzv. socialistickom bloku, ale aj v Bruseli, Paríži, New Yorku, San Franciscu či Japonsku. Založil nové výrobne, obchody, autorské galérie i klenotnícku školu, v ktorej sa vyučilo takmer 500 klenotníkov. Niektorí z nich si otvorili obchody aj na Orave.

Organizoval skvelé výstavy a v jeho mysli sa v 70-tych rokoch minulého storočia zrodila myšlienka založenia Medzinárodných trhov ľudovej kultúry na hlavnom námestí v Krakove, ktorú po krátkej prestávke opätovne oživil v roku 1993. Z jednodňovej iniciatívy sa postupne stal takmer dvadsaťdňový festival, poskytujúci priestor na prezentáciu rozmanitých tradícií, kultúr a národov. Tieto trhy pritom už niekoľko rokov otvára Slovenský deň.

Prinavrátil tiež tradíciu jarmokov na Malom Rynku a počas pôsobenia v Imago Artis založil a podporoval aj viaceré športové aktivity – cyklistické preteky o Zlatý prsteň Krakova, ženské hádzanárske družstvo Cracovil, prvoligovú Wisłu Krakov i súťaž o najlepšieho futbalistu Malopoľska.

Za svoju činnosť získal viacero štátnych, ministerských, krakovských, družstevných a ďalších vyznamenaní, medzi inými Strieborný i Zlatý kríž za zásluhy, Rytiersky kríž Rádu obnoveného Poľska, Zlatý odznak Za zásluhy pre krakovskú zem, Zaslúžilý pracovník obchodu a služieb, Zaslúžilý pracovník kultúry a iné.

Hoci pred piatimi rokmi vážne ochorel, jeho dielo žilo naďalej a natrvalo sa už zapísalo do miestneho koloritu Krakova. Ako chlapec z Oravy dokázal nasať neopakovateľnú atmosféru unikátneho multikultúrneho mesta a zároveň do neho priniesť kúsok svojej domoviny. Vďaka tomu vytvoril jedinečné mosty medzi minulosťou a prítomnosťou, medzi tradíciou a modernosťou i medzi národmi a kultúrami.

Jozef Spišak 90-ročný

V januári Jozef Spišak oslavuje okrúhle jubileum 90 rokov života, počas ktorých zanechal po sebe hlbokú stopu v hospodárskom, kultúrnom i spoločenskom živote Krakova, pričom sa zaslúžil aj o vznik a formovanie organizovaného života Slovákov v Poľsku. K okrúhlemu výročiu mu prajeme mu, aby ho sprevádzalo pevné zdravie, vnútorný pokoj a radosť z vedomia, že jeho životné dielo má trvalú hodnotu a zostáva inšpiráciou aj pre ďalšie generácie. ■

eprasa.pl 352a575482

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

BOHORODIČKY P. MÁRIE

Prvý január – štvrtok 1.1.2026

Biblické súradnice: Nm 6,22-27; Ž 67; Gal 4,4-7; Lk 2,16-21.

Uvedenie do sviatočného evanjelia: Je základnou mariánskou dogmou (článkom viery), že Panne Márii prináleží titul „theotokos“ (bohorodička), lebo porodila Ježiša Krista ako osobu s božskou i ľudskou prirodzenosťou. Konštatoval to Koncil v Efeze roku 431, ktorý zvolal byzantský cisár Teodozius II. a potvrdil to pápež Sixtus V. v roku 432. Texty Koncilu sú písané po grécky (vtedajší jazyk civilizovaného sveta) a boli zverejnené ako cisárske dekréty. Druhou mariánskou dogmou je „Nepoškvrnené počatie P. Márie“ (Pius IX, 1854) a treťou „Nanebovzatie P. Márie“ (Pius XII., 1950).

TEOLÓGIA NARODENIA KRISTA

Druhá nedeľa po narodení Pána – 4.1.2026

Biblické súradnice: Sir 24,1-2.12-16; Ž 147; Ef 1,3-6.15-18; Jn 1,1-18.

Uvedenie do nedeľného evanjelia: V evanjeliu dnešnej nedele sa opäť číta prológ evanjelia sv. Jána. Je to teologický výklad a odpoveď na otázku: kto je Ježiš? „Človek Ježiš je „prebývaním“ Slova. Ježišovo „telo“, jeho ľudská existencia, je „príbytok“, „stánok“ Slova. Ide o zjavnú narážku na svätostánok putujúceho Izraela... Ježiš prichádza od Boha. On Je Boh“ (J. Ratzinger, *Ježiš Nazaretský*, s. 16).

ZJAVENIE PÁNA

Zjavenie Pána – utorok 6.1.2026

Biblické súradnice: Iz 60,1-6; Ž 72; Ef 3,2-3.5-6; Mt 2,1-2.

Uvedenie do sviatočného evanjelia: „Múdrci“ alebo „králi“, ktorí sa prišli Ježišovi pokloniť, neboli z Izraela, ale boli pravdepodobne Peržania, čiže predkovia dnešných Iráncov (kardinál Ravasi). Ako je možné, že ľudia mimo Izraela považovali práve „židovského kráľa“ za nositeľa spásy, ktorá sa týka aj ich? Treba oprávnene predpokladať, že aj mimo Izraela musel existovať v nejakej podobe „boží prísľub“, ktorý „hľadajúcich ľudí“ privádza k zamysleniu.

KRST PÁNA

Tretia nedeľa po narodení Pána – 11.1.2026

Biblické súradnice: Iz 42,1-4.6-7; Ž 29; Sk 10,34-38; Mt 3,13-17.

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Ján Krstiteľ najprv odmieta Ježiša pokrstiť, podvolí sa až na Ježišove slová že „sa patrí splniť všetko, čo je spravodlivé“ (Mt 3,15). Vo svete, v ktorom žil Ježiš, je „spravodlivé“ prijať celú božiu vôľu, niesť „jarmo božieho kráľovstva“ a „božie jarmo pokladať a prijať za svoje jarmo“. Tak Ježiš vzal na seba vinu celého ľudstva, vstupuje „na pôdu hriešnikov“. Tak začína Ježiš Kristus svoje verejné účinkovanie, svoju pozemskú misiu. Anticipáciou kríža i zmŕtvychvstania.

KRST DUCHOM SVATÝM

Druhá nedeľa v cezročnom období – 18.1.2026

Biblické súradnice: Iz 49,3,.5-6; Ž 40; 1 Kor 1,1-3; Jn 1,29-34.

Uvedenie do nedeľného evanjelia: „(Ježiš je) ten, čo krstí Duchom Svätým“ (Jn 1,34). V súčasnosti je vo svete rozšírené náboženské hnutie „Obnova v Duchu (Svätom)“, ktoré vzniklo na území USA v prostredí protestantských skupín. Odtiaľ sa rozšírili po celej severnej i latinskej Amerike, ako aj do Európy. Z protestantského prostredia sa dostalo aj do prostredia Katolíckej cirkvi. Dnes ovplyvňuje spôsoby niektorých katolíckych biskupov, kňazov i veriacich. Používa výrazy ako „Vyliatie Ducha“, „Krst v Duchu Svätom“ či „Modlitby uzdravenia“. Kladie dôraz na modlitbové skupiny vyznačujúce sa spontánnosťou a emocionalitou.

JEŽIŠOVO VEREJNÉ VYSTÚPENIE

Tretia nedeľa v cezročnom období – 25.1.2026

Biblické súradnice: Iz 8,23- 9,,3; Ž 27; 1 Kor 1,10-13.17; Mt 4,12-23.

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Ježiš Kristus na počiatku svojho verejného vystúpenia a konania urobil dva zásadné kroky: (1) Začal hlásať podobne ako Ján Krstiteľ: „Kajajte sa a verte evanjeliu“ a (2) vyvolil si najbližších spolupracovníkov – apoštolov. Ako začíname svoj život s Bohom a ľuďmi my, teda ja? ■

eprasa.pl 352a575482

Sviatočnú atmosféru navodil Folklórny súbor Jelešňa z Hladovky

Vianočná pohľadnica v Krakove

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Medzinárodná súťaž detí a mládeže Vianočná pohľadnica, ktorú organizuje Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne sa už pomaly dostáva aj do povedomia našich malých krajanských výtvarníkov. V tomto ročníku sa do nej zapojilo 447 škôl zo Slovenska, Poľska, Chorvátska, Rumunska a Veľkej Británie, ktoré poslali takmer 6700 prác.

Časť ocenených diel sme si mohli pozrieť aj v našej Galérii slovenského umenia v Krakove, kde sa 2. decembra konala vernisáž výstavy, spojená s odovzdávaním cien a kultúrnym programom prezentujúcim vianočné zvyky, tentokrát z oravskej obce Hladovka.

V úvode prítomných privítal generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris, ktorý v príhovore o.i. ocenil našu dlhoročnú cezhraničnú spoluprácu. V mene Oravského kultúrneho strediska sa prihovorila Janka Tarabová, ktorá priblížila zameranie tohto ročníka súťaže a rovnako poďakovala za obojstranne prospešné partnerstvo.

Sviatočnú atmosféru následne navodil Folklórny súbor Jelešňa z Hladovky s pásmom regionálnych kolied a piesní. Okrem toho vedúci zoskupenia Peter Gonšor predviedol ukážku hry na rôznych hudobných nástrojoch typických pre oravský región.

V konkurencii takmer 6700 prác porota zaradila medzi víťazné aj dve práce našich malých krajanských umelkýň. V kategórii Základné školy získali špeciálne ceny Zofia Brezowicka z Centra slovenskej kultúry v Novej Belej a Amélia Smondeková z Krakova, ktorá si svoje ocenenie prišla prevziať osobne.

Výstava i možnosť vidieť tradičné slovenské vianočné zvyky z Oravy prilákala do priestorov našej galérie širokú verejnosť. Medzi divákmi nechýbali vyučujúci i študenti slovakistiky z Jagelovskej univerzity, krajania zo Spiša študujúci v Krakove, členovia Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Krakove i naši poľskí priatelia. Účastníci vernisáže mali možnosť obdivovať niekoľko desiatok ocenených pohľadníc, z ktorých každá nesie osobitý príbeh a kultúrne pozadie svojej krajiny pôvodu. Samozrejme nechýbali ani rozhovory pri dobrom slovenskom víne a pohostení.

Ak ste vernisáž výstavy nestihli, môžete si ju pozrieť v našej Galérii slovenského umenia v Krakove ešte do konca januára. ■

V konkurencii takmer 6700 mladých výtvarníkov z celej Európy získali špeciálne ceny Zofia Brezowicka z Novej Belej a Amélia Smondeková z Krakova

eprasa.pl 352a575482

Pripomenieme si v roku 2026 I.

autor | Milica Majeriková-Molitoris

700. VÝROČIE prvej písomnej zmienky o nedeckom kostole

V roku **1326** dal nedecký zemepán magister Kokoš z Lomnice patronát nad miestnym kostolom kartuziánom z Lechnice. Od toho času mali katruziáni právo v **Nedeci** obsadzovať farára a vyberať desiatky. Ide o prvú zachovanú písomnú zmienkou o nedeckom kostole, ktorý tu v tom čase už stál.

Od roku 1326 mali patronát nad kostolom v Nedeci katruziáni

1326

590. VÝROČIE rokovaní o navrátení spišského zálohu

V máji **1436** uhorskí a poľskí vyslanci rokovali v Kežmarku o navrátení zálohovaných spišských miest Uhorsku. Išlo o územie, ktoré bolo od roku 1412 na základe záložnej zmluvy kráľa Žigmunda Luxemburského v správe poľského kráľa. Rokovania však boli neúspešné a spišské mestá zostali v poľskom zálohu ešte niekoľko storočí a definitívne boli vrátené Uhorsku až v roku 1772 po prvom delení Poľska.

Žigmund Luxemburský zálohoval spišské mestá poľskému kráľovi

1436

480. VÝROČIE založenia Jurgova

V roku **1546** boli položené základy dnešnej obce **Jurgov**, ktorá dostala názov pravdepodobne od svojho prvého šoltýsa Jurka. Písomná zmienka o jej vzniku sa nachádza v portálnom súpise, pričom v tom čase išlo o najzápadnejšiu spišskú osadu založenú na tzv. valašskom práve.

1546

Salaše boli základnou hospodárskou jednotkou obcí založených na tzv. valašskom práve

460. VÝROČIE prvej písomnej zmienky o oravskej obci Bukovina

Pred 460-timi rokmi, v roku **1566**, sa prvýkrát v písomných prameňoch objavuje oravská obec **Bukovina**. Založená bola Tuzovcami na tzv. valašskom práve v pohraničnom pásme majetkov Oravského hradu, v pramennej oblasti potoka zvaného v starých listinách Ondrejovským potokom, dnes Podskliankou. Bukovina vznikla na území, ktoré bolo pôvodne súčasťou jablonského chotára.

Bukovina dnes

1566

430. VÝROČIE potvrdenia zakladacej listiny Podvlka

Dňa **16. augusta 1596** oravský zemepán Juraj Turzo, na osobnú žiadosť podvlčianskeho šoltýsa Felixa Vlčka, osobne na svojom zámku v Bytči, novým dekrétom potvrdil zakladaciu listinu osady Veľké Ondrejovské, teda dnešného **Podvlku**. V nej schválil všetky pôvodné rozhodnutia a výsady udelené v listine *z* roku 1585.

1596

eprasa.pl 352a575482

700. VÝROČIE prvej písomnej zmienky o obci Matiašovce

V roku **1326** sa prvýkrát v zachovaných písomných prameňoch objavuje zamagurská obec **Matiašovce** pod názvom Mathyasuagasa, teda Matejova poruba, a to v listine, ktorou uhorský kráľ Karol Róbert konfiškoval magistrovi Kakašovi jeho zamagurské majetky.

Pohľad na Matiašovce dnes

Turecká miniatúra bitky pri Moháči vystavená na hrade Szigetvar v Maďarsku

500. VÝROČIE bitky pri Moháči

1526

Dňa **29. augusta 1526** sa odohrala bitka pri Moháči, ktorá patrí medzi najzlomovejšie udalosti našich dejín. Porážka uhorského vojska a smrť viacerých vysokých cirkevných hodnostárov, šľachty i kráľa Ľudovíta II. Jagelovského znamenali zásadný politický zlom, ktorý ovplyvnil ďalší vývoj celej strednej Európy. Jagelovcov na uhorskom tróne nahradili Habsburgovci, Slovensko sa stalo súčasťou tzv. Habsburskej monarchie a Bratislava v roku **1536** hlavným mestom Uhorska. Samotné Uhorsko sa rozpadlo a bolo podelené medzi Habsburgovcov, Osmanskú ríšu a Sedmohradsko. Bitka pri Moháči sa v slovenských dejinách považuje za koniec stredoveku a začiatok novoveku.

470. VÝROČIE kúpy hradu Orava Turzovcami

1556

V roku **1556** získal kúpou Oravský hrad od panovníka do zálohu správca kráľovskej komory a bývalý nitriansky biskup František Turzo. Spolu s hradom získali Turzovci aj županskú hodnosť. Noví majitelia sa pustili do pomerne intenzívnej kolonizácie nadobudnutého územia, pričom založili všetky obce na hornej Orave, ktoré po roku 1920 pripadli Poľsku.

Oravský hrad, z ktorého Turzovci kolonizovali hornú Oravu

Prví šoltýsi Dolnej a Hornej Lipnice prišli na hornú Oravu z panstva Lietavského hradu

420. VÝROČIE prvej písomnej zmienky o Lipnici

1606

Okolo roku **1606** sa v chotári obce Jablonka začal proces kolonizácie, ktorý viedol k vzniku dnešných obcí **Dolná a Horná Lipnica**. Zakladateľmi osád boli šoltýsi Michal Smotana a Ján Kráľ, ktorým vydal šoltýsku listinu pán Oravského hradu Juraj Turzo. Obaja pochádzali z oblasti dolnej Oravy a na hornú Oravu prišli z panstva Lietavského hradu, ktorý tiež patril Turzovcom.

eprasa.pl 352a575482

410. VÝROČIE šoltýskej listiny a metácie Orávky

1616

Dňa **3. decembra 1616** uskutočnil Juraj Thurzo definitívnu organizačnú a právnu úpravu dnešnej obce **Orávka**, ktorá bola v tom čase nazývaná Oravkou pod Kulichom alebo Nepolomnicou. V rámci tohto aktu udelil šoltýske práva Gašparovi Kuliškovi, pričom presne vymedzil jeho právomoci a povinnosti, ako aj dávky a poplatky ôsmych valašských osadníkov. Súčasťou dokumentu bolo taktiež definitívne vymeranie obecného chotára, ktorého opis je zachovaný v slovenskom jazyku.

1626

400. VÝROČIE pričlenenia Hornej Zubrice k evanjelickej farnosti v Podvlku

Začiatkom 17. storočia začali Turzovci budovať v novozaložených obciach hornej Oravy náboženskú infraštruktúru. Keďže boli protestantmi, v roku 1614 založili evanjelickú farnosť v **Podvlku**, ku ktorej bola v roku **1626** pričlenená aj **Horná Zubrica**.

1686

Zatiaľ, čo poľský kráľ Ján Sobieski bojoval pod Viedňou, jeho litovské vojská pustošili oravské obce

340. VÝROČIE spustošenia spišských a oravských obcí

Koncom 17. storočia utrpeli viaceré spišské a oravské obce rozsiahle škody v dôsledku nájazdov litovských vojsk Jána Sobieského, kurucov a cisárskych jednotiek. Majiteľka panstva hradu **Nedeca**, Katarína Joannelli, 4. februára **1686** žiadala Spišskú stolicu o pomoc, pretože jej obce boli vyplienené a zostalo v nich len *„sotva niekoľko poddaných“*. O zníženie tiarch predložila žiadosť tiež obec **Kacvín** a ďalšie spišské dediny. Na Orave boli úplne zničené **Podvlk, Pekelník, Horná a Dolná Zubrica**, ktoré sa po týchto nájazdoch takmer celkom vyľudnili. Veľké škody utrpeli tiež **Jablonka, Chyžné, Orávka, Bukovina, Podsklie a Horná Lipnica**.

250. VÝROČIE založenia Spišského biskupstva

Dňa **15. januára 1776** vydala panovníčka Habsburskej monarchie Mária Terézia dekrét, na základe ktorého pápež Pius VI. vyčlenil bulou *Romanus pontifex*, vydanou **13. marca 1776**, z Ostrihomského arcibiskupstva Spišské biskupstvo so sídlom v Spišskej Kapitule. Súčasťou tohto nového biskupstva boli, až do roku 1925, aj spišské a oravské obce, ktoré sa dnes nachádzajú v Poľsku.

Centrom Spišského biskupstva sa stala Spišská Kapitula

1776

250. VÝROČIE vymretia rodu Joanelli po meči

V **septembri 1776** zomrel vo veku 56 rokov v kaštieli v Nižných Lapšoch posledný mužský potomok rodu Joanelliovcov Ján. Pochovaný bol v krypte nedeckého kostola a nedecké panstvo následne prešlo do rúk jeho matky Alžbety Paločayovej.

Zápis v matrike o úmrtí posledného mužského potomka Joanelliovcov

eprasa.pl 352a575482

410. VÝROČIE vymedzenia hraníc oravských obcí Bukovina a Podsklie

V roku **1616** boli vymerané a vymedzené hranice hornooravských obcí **Bukovina** a **Podsklie**, ktoré mali spoločný chotár. Opis v slovenskom jazyku sa zachoval v listine z roku 1619, pričom podrobne zaznamenáva priebeh medzí podľa prírodných orientačných bodov, ako sú potoky, vrchy, lesy a staré medzníky, a predstavuje cenný doklad o správe krajiny, právnych pomeroch a používaní slovenského jazyka na Orave začiatkom 17. storočia.

400. VÝROČIE morovej epidémie na Orave

V roku **1626** zasiahla evanjelickú farnosť v **Podvlku** morová epidémia. Počas nej začali obyvatelia **Podsklia** pod vedením šoltýsa Bukovinského pochovávať zosnulých na jeho, dosiaľ neohradenom pozemku. Z dôvodu úcty k mŕtvym a zachovania poriadku nariadil v roku 1627 kňaz Blasius Strezenický, aby bolo toto pohrebisko ohradené múrom alebo plotom, čím vznikol v Podsklí morový cintorín.

Morový cintorín v Podsklí dnes

340. VÝROČIE postavenia kaplnky sv. Jána Nepomuckého v Nedeci

1706 V roku **1706** bola pod hradným kopcom v **Nedeci** postavená kaplnka sv. Jána Nepomuckého na pamiatku tragického nešťastia z **20. júna 1706**, keď **27-ročný** slobodný barón Jozef Joanelly de Tiloa spadol na dolnom moste z koňa. Ten ho následne vliekol až na miesto, kde postavili kaplnku.

290. VÝROČIE nedeckého testamentu

1736 Dňa **26. septembra 1736** spísala na nedeckej fare testament v slovenskom jazyku miestna šľachtičná Mária Keok. V ňom darovala nedeckému kostolu uhorský zlatý na ornát, dvanásť uhorských zlatých na sochu Jána Nepomuckého a osem radov perál na obraz Panny Márie, kde mali byť navždy zavesené. V závere vyjadrila svoju žiadosť, aby jej telo bolo pochované v nedeckom kostole. Podpísaní pod testamentom boli ďalší predstavitelia drobnej nedeckej šľachty Ján Rady a Štefan Ivani. Tento dokument je vzácnym dokladom toho, že nižšia šľachta v **Nedeci** sa v tomto období dorozumievala slovenčinou.

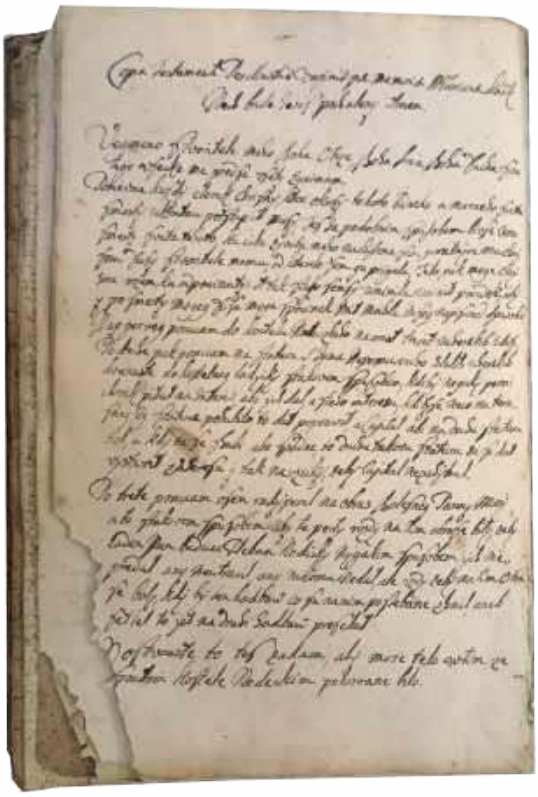

Prvá strana nedeckého testamentu v slovenskom jazyku

1786 **240. VÝROČIE slovensky písaných žiadostí zo zamagurských obcí**

V roku 1785 bola na území severného Spiša kvôli nepriazni počasia pomerne nízka úroda, čo sa prejavilo aj v nasledujúcom roku. Dňa **17. januára 1786** viacero zamagurských obcí – Spišská Stará Ves, Matiašovce, Zálesie, Spišské Hanušovce, Jezersko, Hágy, Reľov, **Nedeca**, Lechnica, Lesnica, Osturňa, Malá a Veľká Franková, napísalo žiadosť o oslobodenie od povinnosti lámania a vozenia kameňa na opravu poštovej cesty na hraniciach Spiša s Liptovom, pretože po predchádzajúcom neúrodnom roku ľudia chorejú, niet čo na jedenie ani pre ľudí ani pre dobytok. Niektoré z týchto žiadostí boli písané po slovensky.

eprasa.pl 352a575482

Vianočná besiedka v Kacvíne: Deň plný smiechu, zábavy a slovenských tradícií

autor | Anna Smolenová

Trinásty december sa v Slovenskom dome v Kacvíne niesol v znamení vianočnej atmosféry, tvorivosti a stretnutia slovenských rodín žijúcich v pohraničí. Vianočná besiedka s tvorivými dielňami sa stala priestorom, kde sa deti i rodičia mohli zastaviť v predvianočnom zhone a spoločne prežiť chvíle plné pokoja a radosti.

Organizátorka podujatia Daniela Radecka privítala zúčastnené rodiny slovami plnými úprimnosti: „*Keď som pripravovala tento deň, snívala som o tom, že sa stretneme a vytvoríme niečo krásne. A podarilo sa. Vidím tu šťastné deti, spokojných rodičov a cítim, že sme tu všetci doma*." Jej slová vystihovali atmosféru celého podujatia – prirodzenú, srdečnú a autentickú.

Program besiedky ponúkol deťom aj dospelým niekoľko aktivít, pri ktorých sa mohli nielen zabaviť, ale aj niečo nové naučiť. Najväčší záujem vzbudila tvorivá dielňa, kde deti vyrábali vianočné lampióny z prírodných a recyklovaných materiálov. Pod vedením rodičov a organizátorov vznikali pestrofarebné výtvory, ktoré si malí umelci odnášali domov ako originálne dekorácie. „*Najkrajšie bolo sledovať, ako rodičia a deti pracujú spolu. Videla som tam toľko trpezlivosti, spolupráce a smiechu. V dnešnej dobe, keď sa všetci niekam ponáhľame, je taký spoločný čas vzácny*," delila sa o svoje dojmy Daniela.

Kultúrnym vrcholom podujatia bolo vystúpenie harmonikára Matúša Smolena zo Slovenska. Jeho interpretácia tradičných slovenských kolied premenila miestnosť na malý koncertný sál. Známe melódie vniesli do priestorov Slovenského domu tú pravú vianočnú náladu a mnohým dospelým pripomenuli Vianoce ich detstva.

V knižnici sa následne uskutočnila beseda venovaná slovenským a poľským vianočným tradíciám. Deti sa dozvedeli zaujímavosti o zvykoch v oboch krajinách a s nadšením porovnávali, čo majú spoločné a v čom sa líšia.

eprasa.pl 352a575482

Medzitým si rodičia v spoločenskej miestnosti pri káve vymenili spomienky na Vianoce svojho detstva a podelili sa o skúsenosti, ako sa im darí zachovávať slovenské zvyky v zahraničí.

„Počúvala som príbehy našich rodín a bola som dojatá. Každá z nich má svoj spôsob, ako udržiava slovenské tradície nažive. Niektorí pečú tradičné koláče, iní spievajú koledy, ďalší čítajú deťom slovenské rozprávky. Je úžasné vidieť, že aj keď žijeme mimo Slovenska, naše korene zostávajú silné," vyjadrila sa organizátorka podujatia.

Súťažné stanovištia priniesli deťom množstvo zábavy. Kvíz o vianočných tradíciách otestoval ich vedomosti, pri šúpaní jablka sa ukázalo, kto má najšikovnejšie ruky a nácvik správneho stolovania pripravil malých účastníkov na slávnostnú vianočnú večeru. Pri každej aktivite vládla priateľská atmosféra a podporujúce povzbudzovanie.

Daniela Radecka na záver podujatia poďakovala všetkým, ktorí sa na jeho realizácii podieľali: *„Chcem sa zo srdca poďakovať pánovi riaditeľovi Slovenského inštitútu vo Varšave Milanovi Novotnému za finančnú podporu, vďaka ktorej sme mohli aktivity uskutočniť. Veľké poďakovanie patrí cestovnej agentúre Holidayo za krásne sponzorské dary pre víťazov súťaží. Obrovské ďakujem Matúšovi Smolenovi za nádherný kultúrny program, ktorý nám pripravil*."

Najväčšia vďaka však patrila rodinám s deťmi, ktoré prišli a spoločne prežili krásne popoludnie. *„Bez vás by tento deň nemal zmysel. Ďakujem, že si nachádzate čas na takéto stretnutia, že sa staráte o to, aby vaše deti poznali slovenčinu, slovenské tradície a cítili sa byť súčasťou našej komunity. To je tá najväčšia hodnota*," prihovorila sa Daniela zúčastneným rodinám.

Podujatie, ktoré trvalo približne dve hodiny, sa skončilo slávnostným vyhodnotením súťaží. V pravom duchu Vianoc sa víťazmi stali všetci účastníci a každé dieťa si

odnieslo nielen vlastnoručne vyrobený lampáš a drobné darčeky, ale predovšetkým nezabudnuteľné spomienky.

Deti odchádzali unavené, ale spokojné, rodičia s pocitom, že deň strávili zmysluplne. Atmosféra, ktorá počas besiedky vládla, bola dôkazom toho, že slovenská komunita v Kacvíne je živá, aktívna a hrdá na svoje korene.

Akcie ako táto majú pre zachovanie slovenskej kultúrnej identity v zahraničí mimoriadny význam. Dokazujú, že aj za hranicami Slovenska žijú rodiny, ktoré si vážia svoje tradície a odovzdávajú ich ďalším generáciám. Vianočná besiedka v Kacvíne bola príkladom toho, ako môže byť takéto stretnutie jednoduché, autentické a pritom hlboko zmysluplné.

„Už teraz sa teším na ďalšie stretnutie. Máme toľko nápadov a plánov. Hlavne chceme, aby naše deti vyrastali s vedomím, že slovenčina a slovenské tradície sú niečo, na čo môžu byť hrdé," uzavrela Daniela Radecka s úsmevom, ktorý naznačoval, že toto určite nebolo posledné podujatie svojho druhu. ■

eprasa.pl 352a575482

Mikulášske stretnutie pre seniorov v Čiernej Hore

Združenie miestnych gazdiniek z Čiernej Hory od Jurgova pripravilo pekné mikulášske stretnutie pre miestnych seniorov v hasičskej zbrojnici, kde za nimi prišiel Mikuláš so svojím sprievodom a každému venoval darček. Prítomní sa spolu pozhovárali a zasmiali sa. Pri spoločnom vianočnom pohostení sa viedli diskusie, spievalo sa a bolo veľmi veselo. Bolo to už niekoľké v poradí stretnutie pre

seniorov, ktorí sa veľmi na nich tešia. Ďakujú gazdinkám, že na nich pamätajú. Je to pre nich príležitosť dostať sa do spoločnosti a pomaškrtiť si na výborných jedlách. Spoločné stretnutie sa konalo vďaka podpore v rámci Akcie spoločné chvíle s Biedronkou. (mm)

2. vianočný jarmok v Gmine Jablonka

Dňa 8. decembra 2025 sa v Jablonke pri Úrade Gminy konal 2. ročník vianočného jarmoku. Zúčastnili sa ho oravskí tvorcovia, remeselníci, školy a združenia miestnych

gazdiniek. Návštevníci si mohli pozrieť bohatstvo a veľkú rozmanitosť jedinečných regionálnych produktov. Vianočné cukrovinky, chutné teplé jedlá a hrejivé čaje uspokojili aj tých najnáročnejších gurmánov. Deti potešil Mikuláš a jeho darčeky. Úsmevy detí, vianočné maľby na ich lícach a fotografie na pamiatku boli tým najkrajším akcentom dňa. V pozadí zneli vianočné piesne a koledy. Na záver podujatia bola laserová show a ohňostroj. (gf, foto: www.jablonka.pl)

Medovníkové workshopy na Základnej škole č. 2 v Čiernej Hore

V predvianočnom období sa na Základnej škole č. 2 v Čiernej Hore konali medovníkové workshopy pre mladších žiakov, ktoré pripravili a viedli členky Združenia miestnych gazdiniek. Bolo to v znamení tradícií odovzdáva-

ných staršími generáciami mladším. Najskôr gazdinky vysvetlili žiakom čo budú robiť a potom pod ich skúseným okom pripravovali cesto, vyvaľkali ho a vyrezávali z neho rozličné vianočne figúrky, ktoré sa neskôr piekli a napokon ich vyzdobovali, pričom sa medze fantázie nekládli. Vôňa medovníkov sa niesla po celej škole. Vedenie školy a aj gazdinky zdôrazňovali, že takýto druh aktivít prospieva integrácii v rámci školy, kreativite a rozvíjajú sa manuálne schopnosti detí. Akcia sa páčila a bol prisľúb, že bude pokračovať v nasledujúcich rokoch. (mm)

Vyzdvihovanie odpadu odevov a textílií v Gmine Jablonka

Od 1. januára 2026 sa bude v Gmine Jablonka vyzdvihovať odpad zo starých odevov a textílií z domácností. Doteraz tento druh odpadu bolo možné dovážať na skládku odpadu. V súčasnosti je aj tento druh odpadu a jeho vyzdvihovanie zahrnuté v harmonograme vyzdvihovania odpadkov v Gmine Jablonka. Odpad sa dáva do priesvitných bielych vriec. (aj)

eprasa.pl 352a575482

Vianočný stromček v Jurgove

Pred Vianocami šikovní mládenci prichystali pred jurgovskou starou zbrojnicou krásny a ligotavý stromček, ktorý skrášľuje obec po večeroch v priebehu celého vianočno-novoročného obdobia. (jm)

Gminé klzisko v Nedeci otvorené

Od 8. januára funguje gminé klzisko v Nedeci, ktoré sa nachádza za Gminým kultúrnym strediskom. Je v prevádzke od 11.00 do 19.00 hod. v zimnej sezóne. Vstup na klzisko a požičovňa náradia je zadarmo pre všetkých návštevníkov. Okrem klziska je upravená pre návštevníkov aj bežecká lyžiarska trať v chotári obce. (aj)

Mikuláš v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

V decembri zavítal do Centra slovenskej kultúry v Novej Belej Mikuláš. Deti i mládež mu predviedli, čo všetko sa za posledný rok naučili a on im za to rozdal sladké balíčky, čím všetkým prítomným vyčaril úsmev na tvári. (mm-m)

Memoriál Piotrka Gajdzisa v Jurgove

Dňa 11. januára sa konal v lyžiarskom stredisku Jurgov SKI 3. ročník Memoriálu Piotrka Gajdzisa v zimných športoch. Dva predchádzajúce sa konali na Slovensku. Organizátormi sú priatelia tragický zosnulého športovca a spoločenského činiteľa, ako aj rodina. Preteky zhromaždili viacerých milovníkov zimných športov a zápolenia v nich. Ide o propagáciu zimných športov medzi mladými a nielen. Pri vyhodnocovaní výsledkov hrala spišská hudba z Jurgova. (aj)

Vianočno-novoročné jurgovské koncerty

Vo vianočno-novoročnom období mali obyvatelia Jurgova a aj návštevníci tejto podtatranskej obce možnosť viackrát sa započúvať do tónov ľudových melódií, ktoré vyzneli pri koncertovaní sláčikovej ľudovej kapely deti i dospelých a ozvláštnili svojou hrou a spevom slávnostné bohoslužby na Vianoce a nový rok. Hudobne nadaní v obci sú mnohí, o čom svedčil koncert dychovej hudby a vianočné piesne v jej prevedení. Pri koledovaní krásne zaspieval aj spevokol In Nomine. V podaní všetkých miestnych hudobných telies bolo možné viackrát počuť skladby, koledy a vianočné piesne v slovenskom a poľskom jazyku, ako aj spišskom nárečí. (aj, foto: FB Muzyka Spiska z Jurgowa)

Trojkráľový sprievod vo Fridmane

Dňa 6. januára na Troch kráľov prešiel ulicami Fridmana trojkráľový sprievod, ktorý viedla miestna dychovka. Celý sprievod smeroval do miestneho chrámu sv. Stanislava, kde ich uvítal farár a spoločne slávili svätú omšu. (aj, foto: FB Frydman)

epresa 352a575482

Zdobenie začína

Sladké medovníky spojili krajanov v Krempachoch

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Vôňa medovníkov a detská radosť ovládli počas druhej decembrovej soboty kultúrny dom v Krempachoch, kde Miestna skupina Spolku Slovákov v Poľsku zorganizovala tradičné pečenie a zdobenie tejto sladkej vianočnej pochúťky.

Krajanky z Krempách sa chystali na sobotné odpoludnie už niekoľko dní predtým, keď pripravovali cesto, z ktorého upiekli a vykrojili medovníky rôznych sviatočných tvarov a veľkostí. Takto pripravené ich priniesli do miestneho kultúrneho domu. A keďže samotná klubovňa pre čoraz väčší záujem detí a mládeže už nepostačovala, zdobenie sa uskutočňovalo tentokrát vo veľkej sále, kde pred poludním prinášali rodičia svoje ratolesti.

Deti sa s vervou a nadšením sebe vlastným pustili do zdobenia sladkých pochúťok, z ktorých časť putovala aj do bruška, ale len taká menšia, lebo jednak bolo pred obedom, a jednak hlavným cieľom tohto podujatia je pripraviť medovníčky pre starších či osamelých krajanov, aby aj oni mali pekné a sladké vianočné sviatky.

Pod rukami malých Krempašanov vznikali ozdobené vianočné stromčeky, hviezdičky, anjelici, srdiečka, domčeky a ďalšie sviatočné tvary. U starších pribúdali aj nápisy s prianiami veselých Vianoc, či šťastného Nového roku 2026.

Po zdobení sa krajania pustili do prípravy sviatočných balíčkov. Medovníky ukladali do pekných priesvitných škatuliek, ktoré boli previazané stužkami. Okrem samotných medovníkov, nechýbalo v každej ani sviatočné prianie od Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Krempachoch.

S láskou pripravené balíčky následne putovali k starším a osamelým krajanom po celých Krempachoch, aby aj im priniesli kúsok vianočnej vône, pohody a spolupatričnosti.

Podujatie opäť ukázalo, aký dôležitý je medzigeneračný kontakt. Deti sa s radosťou učili úcte k starším a hodnote nezištnej pomoci, starší zas pocítili, že na nich miestna komunita nezabúda.

Predvianočné pečenie a zdobenie medovníkov v Krempachoch sa tak už pomaly stáva peknou každoročnou tradíciou. Tradíciou, ktorá spája ľudí a prináša radosť tam, kde je najviac potrebná. ■

Oddych po zdobení

Takéto medovníčky nesiem mamičke!

Balenie medovníkov do škatuliek

Detská kreativita na medovníkoch

eprasa.pl 352a575482

Školenie otvoril gen. tajomník SSP Ľ. Molitoris a Z. Drugová z Metodického centra UMB v Banskej Bystrici

Tvorivé metódy práce so zvukom

Výjazdový didakticky kurz pre pedagógov zo slovenských škôl v Poľsku a na Ukrajine

autor | Milica Majeriková-Molitoris

V dňoch 11. až 13. decembra hostilo Centrum slovenskej kultúry v Novej Belej pedagógov z Poľska i Ukrajiny, ktorí si pod vedením odborníkov rozširovali vedomosti a zručnosti vo výučbe slovenskej literatúry, didaktiky so zameraním na využitie umeleckých predmetov i súčasných trendov vo vyučovaní slovenského jazyka.

Trojdňové školenie ponúklo účastníkom bohatý odborný aj praktický program, ktorý reflektoval potreby učiteľov pracujúcich v menšinovom prostredí, s rôznymi vekovými kategóriami žiakov. Pod vedením PhDr. Annamárie Genčiovej, PhD. z Katedry slovenského jazyka a komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela (UMB) si pedagógovia mali možnosť vyskúšať vzdelávacie materiály, ponúkajúce tvorivé a interaktívne formy i metódy práce. Nechýbali ani praktické ukážky vzdelávacích hier zameraných na rozvíjanie kultúrnej gramotnosti a prezentácia praktického využitia mobilnej aplikácie Esko na vyučovacích hodinách.

V nadväznosti na využitie jazyka v kontexte kultúry predstavila PhDr. Zuzana Drugová z Metodického centra UMB didaktické materiály z projektov Erasmus a ich možnosti pre prax.

V rámci literatúry pripravila Mgr. Eva Pršová, PhD. z Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy Filozofickej fakulty UMB aktivity zamerané na rozvoj čitateľských a jazykových zručností prostredníctvom rozprávania príbehov, ako aj ich tvorby.

Príťažlivé hravé a tvorivé metódy práce so zvukom, hlasom, dychom i pohybom, ktoré podporujú aktívne zapojenie žiakov do vyučovania predstavili odborníci z hudobnej praxe Mgr. Leonóra Súdiová a Mgr. Peter Pavlik, PhD.

Na záver ponúkli pedagógom priestor na experimentovanie s výtvarným jazykom a hľadanie tvorivých prístupov využiteľných v školskej praxi výtvarné workshopy PaedDr. Renáty Pondelíkovej, PhD. z Centra umenia a kultúry Pedagogickej fakulty UMB.

Kurz poskytol účastníkom nielen nové poznatky a inšpirácie, ale aj priestor na výmenu skúseností a vzájomné prepojenie pedagógov pôsobiacich v zahraničí. Potvrdil, že prepojenie jazyka, literatúry a umenia je účinnou cestou k rozvoju jazykových kompetencií a národnej identity žiakov.

Školenie zorganizoval Spolok Slovákov v Poľsku v spolupráci s Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky a Metodickým centrom pre Slovákov žijúcich v zahraničí Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. ■

eprasa.pl 352a575482

Sviatočná atmosféra v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Paulina Zarębczan, Milica Majeriková-Molitoris

Tvorivé dielne pre deti v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej sa v poslednom čase niesli v duchu Vianoc a Nového roka. Malí účastníci sa s nadšením zapájali do tvorenia sviatočných dekorácií, spoznávali tradičné motívy a v príjemnej atmosfére rozvíjali svoju fantáziu i zručnosti. Aktivity priniesli radosť deťom aj rodičom a zároveň prispeli k uchovávaniu slovenských sviatočných tradícií.

V Centre slovenskej kultúry v Novej Belej bola v knižnici pripravená bohatá ponuka tvorivých dielní pre deti, ktoré rozvíjali ich manuálne zručnosti a zároveň vytvárali príjemnú sviatočnú atmosféru. Viacerí účastníci sa tešili na spoločné stretnutia a s nadšením sa ich zúčastňovali. Vzniknuté práce najskôr zdobili priestory knižnice a neskôr robili radosť svojim autorom v ich detských izbách. Mimoškolské aktivity sú vítané nielen medzi deťmi, ale aj rodičmi, ktorí oceňujú, že ich ratolesti zmysluplne trávia voľný čas v spoločnosti rovesníkov. Tešia sa zo spolupráce s vedúcou knižnice Paulinou Zarębczan, ktorá pripravuje pestré a atraktívne dielne priťahujúce účastníkov.

V rámci spoločného tvorenia si vždy nachádza čas na rozhovory, čo deti oceňujú. Môžu sa nielen posťažovať, ale i pochváliť svojimi výsledkami v rozličných oblastiach.

Koniec roka 2025 venovali účastníci dielní príprave rozličných vianočných ozdôb, pre ktoré mali pripravené vždy na stoloch potrebné materiály. Ako uviedla Paulina, snaží sa zadovážiť väčšinu potrebných materiálov, no občas nie je dostatok prostriedkov a vtedy vždy prídu s pomocou rodičia, ktorí podporia jej snahu. Je im za to vďačná, pretože vzájomná spolupráca je prínosná pre všetkých zaujatých. Nebolo tomu inak aj v prípade tvorby krásnych stromčekov, ku ktorým rodičia zadovážili malé svietiace reťaze pre svoje deti. Spomínané stromčeky vznikali z kartónu, špajdli, farebných priadzi, rozličných ligotavých ozdôb, šišiek a ďalších materiálov. Najskôr si malí tvorcovia vyberali kartón, z ktorého si vyrezávali tvar stromčeka. Na

eprasa.pl 352a575482

pripravený podklad z kartónu namotávali priadzu, ktorej farbu si zvolili samé podľa svojho vkusu. Bola to náročná práca. Museli byť dôslední a opatrní, aby sa priadza ukladala rovno a natesno k predlohe. Napokon takto omotaný priadzou kartón pripevnili s pomocou lepidla na špajdľu. A stromček pomalý začínal naberať svoje tvary. Nasledne ho vyzdobovali rozličnými ozdobami, ktoré mali k dispozícií, napríklad ligotavé hviezdičky, goralky, šišky, farebné guľôčky, stuhy a pod. Takto oblečené do krásy stromčeky pripevňovali na skôr prichystané drevené podstavce. A hneď vyhotovené práce ukázali svoje čaro a dodatočne ešte k ním pridali ligotavé svietiace reťaze. Deti rozsvietili stromčeky a vytvorila sa neopakovateľná atmosféra predvianočného obdobia. Z vyhotovených prác bola usporiadaná výstava, ktorou sa nadchýnali návštevníci Centra slovenskej kultúry. Na sviatky si autori odniesli svoje práce domov, kde im robia radosť. Celý tvorivý proces si vyžadoval dlhšiu dobu, ale ako povedali deti, stálo to za to.

Okrem hore uvedenej aktivity si účastníci dielní vyhotovili aj luskáčikov. Potrebné materiály našli na pracovných stoloch a pripravila im ich vedúca Paulina. Na úvod sa dozvedeli, čo budú robiť a aký bude pracovný postup. Začali so spájaním paličiek na zmrzlinu s pomocou lepidla, aby im vznikol tvar luskáčika. Pripravené podklady z paličiek na zmrzlinu potom vyfarbili rozličnými farbičkami. Postupne ako pribúdalo ťahov štetcom, približovali sa malí umelci k výjavom luskáčikov. Vymaľovaným luskáčom napokon dolepili z vaty fúzy, prípadne vlasy z priadze a pripevnili im prívesok z ľanovej nite. Takto prichystané ozdoby mohli už putovať na stromček a tešiť oko nielen autora diela.

V rámci tradičných tvorivých dielní deti pripravili aj na skle maľované výjavy, kde sa objavili motívy vianočných stromčekov, anjelov, betlehemcov, Mikuláša, ale aj miestnej fauny a flóry, ľudových hudobníkov a podobne. Z namaľovaných prác bola zostavená výstava, ktorú môžu návštevníci vzhliadnuť vo výstavnej sieni Centra slovenskej kultúry v Novej Belej.

Tvorivé dielne sa realizovali v uplynulom mesiaci vďaka podpore získanej z grantu z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Vďaka všetkým podnikaným tvorivým aktivitám sa v priestoroch knižnice, ale aj celého centra vytvorila neopakovateľná sviatočná atmosféra, ktorá ovlažila dušu všetkých prichádzajúcich. Vďaka za to patrí deťom a ich vedúcej, že sa čaro Vianoc a blížiaceho sa nového roku šírilo do celej obce. ■

eprasa.pl 352a575482

Novoročné stretnutie ústavných činiteľov

Začiatkom roku sa na Bratislavskom hrade stretli traja najvyšší ústavní činitelia Slovenskej republiky. Prezident Peter Pellegrini, predseda Národnej rady Richard Raši a premiér Róbert Fico diskutovali o prioritách pre nadchádzajúci rok, aktuálnych politických a spoločenských otázkach, ako aj o možnostiach spolupráce medzi ústavnými orgánmi s cieľom posilniť stabilitu a rozvoj krajiny. V otázkach vnútornej i zahraničnej politiky sa väčšinou zhodli, pričom v prípadoch odlišných názorov vyjadrili ochotu hľadať konsenzus prostredníctvom ďalšej diskusie. (mm-m)

Slovenský prezident ocenil 22 osobností

Pri príležitosti 33. výročia vzniku Slovenskej republiky udelil slovenský prezident Peter Pellegrini v Bratislave štátne vyznamenania 22 osobnostiam spoločenského, kultúrneho, vedeckého i športového života. Rad Bieleho dvojkríža III. triedy získal Slovák zo Srbska a zakladateľ i riaditeľ Galérie naivného umenia v Kovačici Pavel Babka (na obrázku). Radom Ľudovíta Štúra I. triedy boli ocenení: archeológ, historik a politik Dušan Čaplovič (in memoriam), biomedicínsky inžinier a dekan STU v Košiciach Jozef Živčák, plastický chirurg a dekan Lekárskej fakulty UK v Bratislave Juraj Payer, ekonóm a bývalý guvernér Národnej banky Slovenska Ivan Šramko, obnoviteľka spolku Živena a účastníčka SNP Zora Breierová, chirurg Peter Kothaj (in memoriam), krasokorčuliar a medailista z Olympijských hier Jozef Sabovčík, futbalista a tréner Jozef Vengloš (in memoriam), účastník protikomunistického odboja Ladislav Lampert a partizánsky veliteľ Ján Repta (in memoriam). Rad Ľudovíta Štúra II. triedy bol udelený týmto osobnostiam: vedec v oblasti nanobiotechnológií Ján Tkáč, baletný majster a pedagóg Roman Lazík, galerista a riaditeľ múzea Danubiana Vincent Polakovič, dizajnér automobilov Branislav Maukš a preživšia štyri koncentračné tábory Kornélia Wirtschafterová. Rad Ľudovíta Štúra III. triedy získali účastník SNP Daniel Lehotský i lekárka a spisovateľka Eva Umlauf. Pribinov kríž I. triedy bol udelený vedkyni a pedagogičke v oblasti verejného zdravotníctva Denise Nikodemovej, Pribinov kríž II. triedy choreografovi a pedagógovi Emilovi Tomášovi Bartkovi i vydavateľke Márii Rehákovej a Pribinov kríž III. triedy charitatívnej aktivistke Elene Zimovej. (mm-m)

Návšteva českého premiéra na Slovensku

Dňa 8. januára sa uskutočnila oficiálna návšteva novozvoleného českého premiéra Andreja Babiša na Slovensku, ktorej účelom bolo posilnenie strategického partnerstva, obnova bilaterálneho dialógu a diskusia o aktuálnych

regionálnych i európskych otázkach. V hlavnom meste Slovenska Bratislave sa stretol s najvyššími predstaviteľmi Slovenskej republiky – prezidentom Petrom Pellegrinimi a premiérom Róbertom Ficom. Témami rokovaní bolo obnovenie medzivládnych konzultácií medzi Slovenskou a Českou republikou a výzvy v oblasti energetiky, dlhodobej ekonomickej spolupráce a regionálnej bezpečnosti. Návšteva Andreja Babiša nadviazala na dlhoročnú tradíciu, podľa ktorej českí premiéri absolvujú svoju prvú zahraničnú cestu práve na Slovensko, čo potvrdzuje výnimočné a nadštandardné vzťahy medzi oboma krajinami. (mm-m)

Otvorenie tunela Višňové

Pred vianočnými sviatkami bol slávnostne otvorený dôležitý úsek diaľnice D1 medzi Lietavskou Lúčkou a Dub-

eprasa.pl 352a575482

nou Skalou – tunel Višňové. Ide o najdlhší diaľničný tunel na Slovensku, ktorý má dĺžku 7,5 kilometra, pričom jeho výstavba trvala 27 rokov. Tunel prepojil dôležité časti slovenskej diaľničnej siete a zásadne urýchlil i uľahčil cestu na severnom Slovensku. (mm-m)

Spochybňovanie tzv. Benešových dekrétov bude trestné

Koncom decembra bola prijatá novela Trestného zákona, ktorá prináša nové ustanovenia o trestnosti spochybňovania povojnového usporiadania v súvislosti s tzv. Benešovými dekrétmi. Podľa prijatej novely sa publicistické spochybňovanie alebo popieranie povojnového usporiadania vzťahov, historicky späté s tzv. Benešovými dekrétmi, môže považovať za trestný čin, za ktorý hrozí trest odňatia slobody až do šiestich mesiacov. Novela, prijatá v dôsledku snáh niektorých politických subjektov o spochybnenie spomínaných dekrétov, vyvolala reakciu aj v susednom Maďarsku, ktoré sa obrátilo na Európsku komisiu, aby preverila jej súlad s právom Európskej únie a zásadami slobody prejavu. (mm-m)

Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry

Slovenské mesto Trenčín bolo spoločne s fínskym mestom Oulu vyhlásené za Európske hlavné mesto kultúry 2026. Slávnostný otvárací víkend sa uskutoční v dňoch 13. – 15. februára, kedy sa mesto premení na živú scénériu, kde sa umenie stretáva s každodenným životom. Bohatý program plný hudby, umenia, divadla, komunitných aktivít, či iných umeleckých zážitkov vás v meste pod Trenčianskym hradom čaká počas celého roku. Vybrať si môžete na stránke www.trencin2026.eu. (mm-m)

Bratislava medzi top destináciami

Hlavné mesto Slovenska Bratislava bolo zaradené medzi top európske destinácie pre rok 2026 podľa leteckej spoločnosti Ryanair, ktorá ju uvádza ako jedno z najzaujímavejších miest na krátky mestský pobyt v rámci svojej siete trendových destinácií pre nadchádzajúcu sezónu. Za toto umiestnenie vďačí lepšej dostupnosti, vďaka značnému rozšíreniu leteckých spojení, ako aj kombinácii historického centra, kultúrnych pamiatok, pulzujúcej modernej scény a atraktívnej polohy v srdci Európy, či cenovej dostupnosti. (mm-m)

Z Gdaňska do Popradu za 80 minút

Letecká spoločnosť Wizzair spustila koncom decembra priamu leteckú linku, ktorá spojila poľské prístavné mesto Gdaňsk so slovenským Popradom a Vysokými Tatrami. Letecká linka bude premávať dvakrát týždenne – vo štvrtok a v nedeľu – minimálne do júna 2026, čím umožní návštevu týchto zaujímavých destinácií počas predĺžených víkendov. Let trvá cca 80 minút. (mm-m)

Beliansky expres

Spojenie medzi Poľskom a Slovenskom posilnili v zimnej sezóne aj železnice a späť je obľúbený Beliansky expres, ktorý spojí Muszynu s Plavčou, Starou Ľubovňou, Podolíncom, Spišskou Belou, Kežmarkom, Studeným Potokom a Popradom. Jazdiť bude každú sobotu a nedeľu a okrem návštevy spomínaných miest umožní aj z okna vlaku obdivovať peknú krajinu severného Slovenska. (mm-m)

eprasa.pl 352a575482

Adela Vojtušová

Didaktická metóda prekonávania hanblivosti II.

Pokračovanie z predchadzajúceho čísla.

„Videl som, že si niečo pridávala na Instagram.“ Bolo to na instastories pred týždňom a pol, videl som to štyrikrát a bol to úryvok z novej pesničky Eda Sheerana. Mala na sebe biele tričko, v ktorom mala neskutočne pekné prsia, o Sheerana mi teda veľmi nešlo. Popravde som hudbu počul až počas tretieho pozerania.

„Bože, to som chcela potom vymazať, taký trapas.“

„Vôbec,“ ubezpečil som ju rýchlo. „Bolo to skvelé.“

„Vážne?“ obrátila ku mne šťastné oči.

„No jasné,“ usmial som sa.

„Ďakujem, si zlatý.“ Mal som pocit, akoby mi srdce vyskočilo z hrude, dalo mi pusu na líce a až potom sa vrátilo späť, plniť si svoje životné funkcie. „Ty kávu nepiješ?“ zmenila tému. Bolo vidieť, že komplimenty ju uvádzajú do rozpakov.

„Nie, ale ak bude fyzika pokračovať týmto tempom, veľmi rýchlo začnem.“

„Tak mi potom daj vedieť, jednu ti dlhujem,“ žmurkla na mňa po krátkom spoločnom smiechu. Na moje veľké sklamanie sme už boli pri dverách triedy a Laura sa vrátila na svoje miesto v rade pri dverách, kým ja som sa zasnene odšuchtal až k Martinovi v rade pri okne, sprevádzaný zvonením.

Foto: zdroj internet

Hneď za mnou prišla Haverová a premerala si počet odkazov pri Laure 2.0.

„Vôbec sa jej nezdôverujete!“ vyčítala nám. Potom sa však začala venovať Balzacovi, čo sa ukázalo ako dosť komplikovaná téma, takže Laura 2.0 sa vyšmykla z hlavy aj jej.

Po hodine, keď všetci odišli na ruštinu, som sa zdržal a dokreslil som na baliaci papier šálku kávy, do ktorej som napísal: Balzac vypil denne aj 14 šálok kávy. Ešte 10 a Laura ho predbehne.

Lauru 2.0 som si všímal už len ja. A Laura 1.0. Písali sme si na ňu roztrúsené literárne odkazy na realistické diela, ktoré sme čítali.

„Nebol Otec Goriot idiot?“

„V akom zmysle?“ odpísala mi.

„Veď sa správal ohľadom tých dcér strašne.“

„To bola láska.“

„To boli tie Balzacove kávy.“

„Čo Martin III. väčšinou počúva?“ objavilo sa na Laure 2.0 o pár dní neskôr, hneď pri slúchadle v jej uchu.

„Audioknihy,“ napísal som narovinu, hoci žalúdok mi pri tom trochu vibroval motýľmi nervozity. Alebo len zaľúbenia? Ktovie. Problém bol, že to bolo vo štvrtok po šiestej hodine a v piatok na prvej sme Lauru 2.0 na príkaz Haverovej strhli. Prišiel som o jediný komunikačný prostriedok, ktorý sme si s Laurou 1.0 vybudovali. Preto som netrhal s nimi, lámalo mi to srdce a aj keď som sa za to cítil nesmierne sprosto, v kútiku ľavého oka mi zaschla ľútostivá slza. Nadviazať kontakt so skutočnou Laurou bolo oveľa ťažšie ako s tou papierovou. Obšmietal sa okolo nej nejaký hokejista z vedľajšej triedy a ak tam aj náhodou nebol, Anka jej robila skvelú clonu. Videl som jej v rukách náhodné šálky kávy, ale ich platiteľ mi bol neznámy. Cítil som sa kadejako, len nie výnimočne, lebo jedna káva nerobí dojem.

Milka v lavici predo mnou mi podala poskladaný papierik. So zvrašteným obočím som ho roztvoril a našiel Laurino písmo.

„Papierové odkazy sa už len tak nevidia, čo? Aké audioknihy si myslel?“ Bol to útržok z baliaceho papiera s nakresleným uchom a slúchadlom. Tak som sa usmial, že mi skoro roztrhlo kútiky úst. Vyzeralo to, akoby obraz trhala len kvôli uchmatnutiu načatej konverzácie.

„Teraz počúvam Janu Eyrovú po anglicky.“ Milka otrávene cmukla keď som jej odkaz podal.

„Mám radšej Búrlivé výšiny, ale aj tak... skvelý výber.“

„Nič ma neštve viac ako postavy v Búrlivých Výšinách.“ Milka sa už vážne naštvala a spýtala sa, či mi nejde wifi keď musím odkazy posielať ako neandertálec. Laura však už aj tak ďalší neposlala. Bál som sa, že som ju urazil. Čo ak je to jej obľúbená kniha a ja som otvorene vyjadril svoju frustráciu? Kriste, to musím byť taký idiot?! Mal som povedať, že je to super kniha, minimálne z nej kvapká menej cukru ako z tej zmätenej Jany.

„Martin?“ ozvala sa cez prestávku, v ten istý deň. Otočili sa za ňou tri hlavy, ktorým sa naskytol rovnaký pohľad. Dva hrnčeky kávy v rukách a odhodlaný výraz. S nádejou som si ukázal na hruď a ona žmurkla a naznačila, nech ju nasledujem. Išiel som ako zhypnotizovaný a zrejme som si neveľmi uvedomoval, čo sa to vlastne deje, pretože keby áno, kričím.

„Mala si povedať Martin III., bolo by to jednoduchšie,“ poznamenal som, keď sme si opreli chrbty o radiátor na chodbe. Veľmi explicitne som si uvedomoval, že sedí zhruba päť centimetrov odo mňa a ak by sme sa dotkli, ani by to nemuselo vyzerať nápadne.

eprasa.pl 352a575482

Foto: zdroj internet

„Haverová ti dala ten prívlastok len preto, že si bol tretí Martin, ktorý sa predstavoval. To je nefér."

„Okay."

„Kúpila som ti kávu lebo som si všimla, že máš z fyziky priemer 3,48." To bola krutá pravda, ale v tom momente mi na tom záležalo asi ako na vektoroch. Odpil som si. Bol to ten najlepší najhnusnejší nápoj vo vesmíre.

„Prečo ťa postavy v Búrlivých výšinách štvú?" vyzvedala s úsmevom.

„Neviem, robili divné rozhodnutia," pokrčil som plecom. „Až tak si to už nepamätám, počúval som tú knihu už dávnejšie."

„Ale musíš uznať, že to boli zaujímaví ľudia."

„Samozrejme." Znovu som si dal glg kávy. Už sa mi zdala menej odporná.

„Nepoznám nikoho v našom veku, čo by čítal klasiku," poznamenala medzi dvoma mohutnými hltmi z hrnčeka. Pila akoby od toho závisel jej život. „Ešte si sa asi nevidel pri počúvaní kníh, že?"

„Ehm, nie?"

„Striedajú sa ti výrazy ako na bežiacom páse. Chvíľu som si myslela, že len veľmi okato prežívaš hudbu, ale potom som ti v ruksaku videla stoh kníh z knižnice a došlo mi, že ignoruješ svet oveľa sofistikovanejšie."

„Také veci si všímaš?" zahabkal som. Cítil som, že mi zahorievajú líca.

„A ty nie?" Bože, tá je šikovná.

„Len keď na tom záleží."

„Napríklad?"

„Viem, že na dopitie ostávajúcej kávy ti stačia už len dva glgy."

„Na tom záleží?"

„Jednoznačne. Ak ju vypiješ rýchlo, budem mať čas ti ísť kúpiť ďalšiu ešte cez túto prestávku." Obrátila ju do seba na jedenkrát, čo ma rozosmialo. Natiahla mojim smerom ruku, aby som jej pomohol vstať. Bola trochu studená a na končekoch prstov som jej cítil mozole. Divoký rytmus môjho srdca prerušilo zvonenie.

„Cez ďalšiu prestávku?" skúsil som s nádejou.

„Budem sa tešiť," usmiala sa. „Môžeš mi povedať viac o Jane Eyrovej."

„To je nadlho."

„O to lepšie." Pustila mi ruku a rýchlo vkĺzla do triedy. Drsné mozole od strún som cítil v dlani ešte dlho. A vždy, keď som očami uskutočnil zautomatizovanú cestu som ju našiel s malým úsmevom. Hádam akoby si to nacvičila už dávno.

VOJTUŠOVÁ, A.: Didaktická metóda prekonávania hanblivosti. In: *Mladá slovenská poviedka 2023. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov*. Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2023, s. 83-87.

eprasa.pl 352a575482

Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

Výstava „Nativitas Domini"/„Narodenie Pána" v galérii SI Varšava

V galérii Slovenského inštitútu vo Varšave sa 4. decembra 2025 uskutočnila vernisáž výstavy maliara, grafika a ilustrátora Jozefa Vydrnáka. Absolvent Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave (grafický dizajn u prof. Ľubomíra Longauera) v hlavnom meste Poľskej republiky predstavuje, v prebiehajúcom adventnom období, „ča-

sovo aktuálny" výber zo svojej maliarskej a grafickej tvorby pod názvom ,,Nativitas Domini"/,,Narodenie Pána". Ako v kurátorskom texte pripomenul historik umenia PhDr. Marián Kvasnička, autor svoje diela vystavoval - v rámci desiatok individuálnych i kolektívnych výstav - vo viacerých európskych krajinách (o.i. v Českej republike, Francúzsku, Maďarsku, Rakúsku, Srbsku, Taliansku), ale aj v Brazílii a Japonsku. Umelecká tvorba J. Vydrnáka je zastúpená napr. v zbierkach Galérie M. A. Bazovského v Trenčíne, Oravskej galérie v Dolnom Kubíne, Turčianskej galérie v Martine a v mnohých súkromných zbierkach doma i v zahraničí. Jeho aktuálna výstava sa stretla s pozitívnym ohlasom varšavskej odbornej i laickej verejnosti, čoho dôkazom boli početné neformálne rozhovory autora s návštevníkmi vernisáže, prebiehajúce aj vyše hodinu po ukončení jej oficiálnej časti. (Ľudmila Miller)

Tlačová konferencia v SI Varšava, venovaná zimnej turistickej sezóne na Slovensku

V priestoroch Slovenského inštitútu vo Varšave sa 12. decembra 2025 uskutočnila tlačová konferencia, venovaná zimnej turistickej sezóne na Slovensku. Riaditeľ inštitútu Milan Novotný v úvodnom príhovore privítal zástupcov poľských médií a cestovných kancelárií na symbolickej „slovenskej pôde" uprostred poľského hlavného mesta, pričom vyslovil nádej, že čo najviac z nich, ako aj z ich čitateľov/divákov/klientov už v najbližších mesiacoch navštívi Slovenskú republiku aj „reálne" a v stručnosti predstavil poslanie a ťažiskové aktivity inštitútu. Predstaviteľ Zahra-

ničného zastúpenia Slovakia Travel v Poľsku Martin Pavlík následne prezentoval najvýznamnejšie slovenské zimné turistické lokality, s dôrazom na tohtoročné novinky v oblasti cestovného ruchu v rámci jednotlivých regiónov. Po premietnutí aktuálnych reklamných spotov o Slovensku nasledovali odpovede na početné otázky zástupcov poľských médií a cestovných kancelárií. Úspešné prezentačné podujatie zorganizovalo Zahraničné zastúpenie Slovakia Travel v Poľsku v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave. (Ľudmila Miller)

Prezentácia vianočných zvykov na Varšavskej univerzite

V priestoroch Inštitútu západnej a južnej slavistiky (zabezpečuje výučbu príslušných slovanských jazykov) Varšavskej univerzity sa 18. decembra 2025 uskutočnilo „Sviatočné stretnutie", zorganizované Združením študentov slavistiky uvedenej univerzity. V bohatom programe študenti (v „národných jazykoch") predstavili sviatočné tradície, vinše i melódie jednotlivých kultúr, v následnej vedomostnej súťaži si overovali nadobudnuté vedomosti a napokon ochutnávali vianočné ,,národné špeciality. Program príjemného predsviatočného podujatia pripravili študenti v spolupráci s lektormi jednotlivých jazykov a kultúrnymi inštitútmi príslušných krajín. (Monika Kalinowska)

eprasa.pl 352a575482

(zdroj: www.pixabay.com)

Zápisník včelára – január

autor | Inga Majeriková

Tohtoročný január pravdepodobne nenaplní známu pranostiku *Keď včely v januári vyletujú, to nedobrý rok ohlasujú*. Pod vplyvom polárneho víru po oboch stranách Atlantiku sa pravdepodobne celý mesiac ponesie v znamení dlhodobo chladného počasia. Včielky by teda mali pokojne zimovať v chumáči, nevylietavať z úľa, čím si ušetria zásoby i energiu. Nemalo by dôjsť ani k predčasnému plodovaniu matiek. Ak sa teda nič nepredvídané nestane, tento mesiac by po dobrom zazimovaní a správanom ošetrení proti klieštikovi, mohol byť dobrým vykročením k úspešnej sezóne. Hoci je pravdou, že v januári má včelár priamo na včelnici minimum práce, predsa len nesmie zabúdať na niektoré úkony. V prípade sneženia ometá letáče, kontroluje, či nie sú poškodené úle, či striešky dobre priliehajú, odstráni mŕtvolky z dna úľa. Pravidelne dopĺňa aj kŕmidlá pre vtáčiky. Obmedzí sa skôr na vonkajšiu kontrolu, otvorenie úľa vykoná len v nevyhnutnom prípade a pri minimálnej teplote +12°C. Každé pootvorenie úľa v tomto období totiž spôsobí únik tepla, čo má za následok zvýšený energetický výdaj a vyššiu spotrebu zásob. Ak však na základe odpočúvania včelstva lekárskym fonendoskopom alebo gumovou hadičkou či pozorovaní anomálií na podmetovej podložke zistí, že v úli sa pravdepodobne niečo zlé deje, bude musieť opatrne zakročiť. V prípade, že sa mu podarí odhaliť akútny nedostatok zásob, napríklad pomocou úľovej váhy, je možné položiť medové cesto na horné rámiky na zimný chumáč. Cestá sú samozrejme rôzne, na toto zimné obdobie je vhodné také, ktoré obsahuje minerály a vitamíny, určite nie cesto s vysokým obsahom proteínov, ktoré je vhodnejšie aplikovať na jar. Zhruba v polovici januára by mali kočujúci včelári a chovatelia matiek povinne, ostatní včelári len na dobrovoľnej báze, vymeniť podložky, aby mohli zbierať melivo, ktoré by mali ideálne v polovici februára odovzdať na vyšetrenie na mor a hnilobu včelieho plodu. Podložky by mali byť samozrejme čisté a vydezinfikované. Kým dobre zaopatrené včielky prežívajú v zimnom chumáči v pokoji na včelnici, včelár musí pripraviť všetko potrebné na nadchádzajúcu sezónu. A práve január je tým najvhodnejším obdobím. Jednou zo základných úloh je zabezpečenie medzistienok. Môže si ich kúpiť alebo si ich dať vyrobiť z vlastného vosku. Medzistienky nie je dobré zatavovať v zime, stačí to urobiť pred použitím. Pripraví si dostatok rámikov, skontroluje úle, pomôcky i oblečenie. Môže sa zamyslieť aj nad tým, aké stromy, kríky a rastliny by bolo dobré vysadiť na včelnici, ktoré by poskytli včelám dostatok peľu a nektáru. Január je dobré využiť aj na štúdium či plánovanie novej včelárskej sezóny. Okrem kníh a časopisov, čoraz viac, predovšetkým mladých včelárov, využíva aj youtubové kanály. Jedným z najpopulárnejších na Slovensku je aktuálne kanál včelára Marcela Poličku, zameraný na začiatočníkov a hobby včelárov: www.youtube.com/@marcelpolicka-vcelarstvo6255

(zdroj: www.pixabay.com)

Už viackrát som v Zápisníku včelára spomínala úspechy slovenských včelárov, ktorí patria na medzinárodnej scéne k svetovej špičke a ich medy dosahujú tú najlepšiu kvalitu. Možno to súvisí aj s tým, že láska k včelárstvu sa doslova dedí z generácie na generáciu. Veď aj väčšina najúspešnejších slovenských včelárskych firiem má svoje korene, ktoré nezriedka siahajú až do 19. storočia, v rodinnom včelárstve. Rozmach včelárskych skanzenov, mestských včelníc, nárast počtu včelárov i včelárok, propagácia včelárstva v školách či kladenie dôrazu na medy z domácej produkcie dáva prísľub udržania dosiahnutého štandardu aj do budúcnosti. ■

Viete, že...

slovo someliér je možné použiť aj v súvislosti s degustáciou medu? Ochutnávanie medu by malo prebiehať pri izbovej teplote, pričom by mal byť med v tekutom stave. Na rozdiel od degustácie vína, sa ochutnávaný med nevypľúva. Someliér si všíma jeho farbu, konzistenciu, vôňu, chuť a intenzitu. Po degustácii vzorky sa chuť neutralizuje suchým pečivom a vodou. Medový someliér Milan Špaček z Čiech by medzi chuťovo najzaujímavejšie medy zaradil avokádový med z Mexika a eukalyptový z Uruguaja. Medzi priekopníkov medového someliérstva na Slovensku patrí Helena Proková, ktorá pre záujemcov pripravuje na mieru šitý gastronomický zážitok z degustácie jednodruhových a viacdruhových medov a medového vína vyrobeného podľa vlastnej receptúry tradičným a šetrným spôsobom tak, aby sa v ňom zachovali všetky aromatické a chuťové vlastnosti medu.

(zdroj: www.medula.sk)

eprasa.pl 352a575482

Stretnutie s poľským prezidentom

Generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris sa 14. januára zúčastnil novoročného prijatia, počas ktorého sa stretol s prezidentom Poľskej republiky Karolom Nawrockim. V mene slovenskej národnostnej menšiny v Poľsku odovzdal prezidentovi pozdrav od slovenských krajanov a informoval ho o živote Slovákov žijúcich v Poľsku, so zvláštnym zreteľom na regióny Spiša a Oravy. Prezident Poľskej republiky prejavil záujem o situáciu slovenskej komunity a v rozhovore zároveň pripomenul svoju návštevu Slovenskej republiky a stretnutie so slovenským prezidentom, ktoré označil za potvrdenie dobrých a priateľských vzťahov medzi Poľskom a Slovenskom. (mm-m)

Slovenka z Poľska úspešná v autorskej literárnej súťaži

Na 24. ročníku medzinárodnej literárnej súťaže Gerbócova Snina sa medzi ocenenými autormi objavil aj slovenský hlas z Poľska. Medzi najúspešnejšie literárne diela sa zaradila tvorba krajanky Drahoslavy Skopárovej, ktorá získala 3. miesto v kategórii poézia. Srdečne blahoželáme! (mm-m)

Duchovné piesne z obce Kacvín

Pod týmto názvom vyšla ďalšia publikácia z dielne Spolku Slovákov v Poľsku. Autor, hudobník a pedagóg Michal Król v nej mapuje slovenské duchovné spevy privilegovaných liturgických období – Adventu, Vianoc, Pôstu a Veľkej noci – tak, ako sa spievali a v mnohých prípadoch dodnes spievajú v severospišskej obci Kacvín.

Mnohé z nich sú unikátne a zachovali sa len vďaka generačnému tradovaniu po pripojení obce k Poľsku v podobe, ktorá sa dnes už na Slovensku nevyskytuje. Publikácia je výsledkom dlhoročného terénneho výskumu, rozhovorov s miestnymi hudobníkmi, organistami a najstaršími obyvateľmi obce. Každá kapitola ponúka historický kontext liturgického obdobia, pohľad na používanie slovenského jazyka pri bohoslužbách v Kacvíne a odborný opis vybraných piesní spolu s okolnosťami ich vzniku a tradovania. Kniha vyšla s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. (mm-m)

Mladá Slovenka z Poľska uspela v medzinárodnej výtvarnej súťaži

Medzi dielami umelcov zo štyroch kontinentov vo výtvarnej súťaži „Návrat Rafaela“: renesancia kontra kultúra selfie, sa ocitla medzi najlepšími aj krajanka z Krakova Edyta Jędrzejczyková. Po vyhodnotení súťaže bol jej autoportrét spolu s ďalšími ocenenými prácami vystavený na čestnom mieste v Muzeum Czartoryskich v Krakove. (mm-m)

Darujme si pokoj a lásku

V predvianočnom programe s týmto názvom sa v heľpianskej Starej fare predstavil náš Folklórny súbor Hajduky z Vyšných Lápš. Pod Kráľovú hoľu vyšnolapšanskí folkloristi priniesli slovenské i spišské koledy a iné sviatočné zvyky zo severného Spiša. (mm-m)

Folklórny súbor Spiš v Krakove

Slovenské koledy a vinše, ako aj spišské tance, predstavil náš Folklórny súbor Spiš z Novej Belej na vianočných trhoch na Malom Rynku v Krakove. Ich vystúpenie sa stretlo s mimoriadne priaznivým ohlasom publika. Zaujatí návštevníci trhov pozvali členov folklórneho súboru na jazdy historickými kočmi po centre Krakova, počas ktorých spevom a hrou umocňovali sviatočnú atmosféru. (mm-m)

eprasa.pl 352a575

Blahoželania

Už doznieva zvon Tvojho detstva,
krásne si ho prežil,
nový život začína Ti,
v dospelého si sa premenil.
Veľa šťastia, more lásky,
na tvári potom žiadne vrásky,
život plný priateľov maj,
na svet okolo sa usmievaj.
Hudba nech Ti družbu robí
a spolu s ňou život
nech znie krajšie.

Gratuláciu zasielajú krajanovi **Kristianovi Bryjovi z Novej Belej**, žiakovi košického konzervatória, ktorý 30. novembra 2025 oslávil 18. narodeniny, rodičia, sestra, starí rodičia a ostatná rodina.

***

K Tvojim 85. narodeninám prajeme
toľko energie, aby si všetkých
mladších udržal v tempe!
Nech Ti nechýba zmysel pre humor
a radosť z každého dňa
– veď s takýmto vekom prichádzajú
len tie najlepšie výhody!

Narodeninový vinš zasielajú krajanovi **Vendelínovi Krempaskému z Nedece**, ktorý v decembri oslávil životné jubileum 85 rokov, dcéry a vnúčatá.

***

Je nám veľkým potešením,
želať Ti v deň narodenín,
veľa zdravia, šťastia veľa,
všetko, čo si srdce želá,
veľa lásky, spokojnosti,
v celej ďalšej budúcnosti,
úsmev v tvári, radosť v oku,
úspech v každom žitia kroku.

Blahoprianie zasiela krajanovi **Jackovi Klukošovskému z Novej Belej**, ktorý v decembri oslávil 45 rokov života, manželka s dcérami, rodičia, súrodenci a ostatná rodina.

***

Všetko najlepšie k 82. narodeninám!
Nech Vás radosť z tohto dňa zahreje
milými slovami,
obľúbenými pesničkami,
láskyplnými objatiami
a úprimnými želaniami
dlhých rokov v zdraví a šťastí.
Prajeme Vám,
aby ste s nadšením kráčali
v ústrety novým dňom a nestrácali
ani minútu na starosti či choroby
– Váš život je príliš vzácny a krásny!

Narodeninový vinš zasiela krajanovi **Františkovi Mlynarčíkovi z Čiernej Hory**, ktorý 1. januára oslávil významné životné jubileum 82 rokov, manželka, deti, vnúčatá a ostatná rodina. K blahoželaniu sa pripája redakcia Život a OV SSP na Spiši.

***

V deň Tvojich vzácnych narodenín
prišli sme k Tebe s pozdravením.
Dvíhame oči nad oblohu,
vznášame vrúcne prosby k Bohu,
aby po ďalšie dlhé roky
s istotou viedol Tvoje kroky,
nech Ťa vždy jeho milosť chráni,
nech splní každé z Tvojich prianí.

Narodeninový vinš zasielajú krajanovi **Jozefovi Bednarčíkovi z Novej Belej**, ktorý 1. januára oslávil významné životné jubileum 75 rokov, švagriné a švagrovia.

NOVÝ VÝBOR MS SSP V KRAKOVE

Predseda: Marián Smondek
Tajomník: Tomáš Kollárik
Pokladník: Jolanta Korczyńska
Delegáti na Celoštátny zjazd:
Marián Smondek, Maria Chalupková

DAR SRDCA

Do našej akcie Dar srdca sa zapojil **Milan Novotný z Varšavy** sumou 50 EUR pre potreby redakcie Život.

Darcovi srdečne ďakujeme!

Ktokoľvek by chcel podporiť náš Spolok, môže prispievať na adresu: Towarzystwo Słowaków w Polsce, ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków. Nr konta: BNP PARIBAS 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001.

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 9.30 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 11.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

eprasa.pl 352a575482

Odišiel majster gajdošskej tradície Ľubomír Tatarka

autor | Marek Bryja

Slovenská ľudová kultúra prišla o výraznú osobnosť. Vo veku 67 rokov zomrel 22. decembra 2025 Ľubomír Tatarka, prvý cechmajster Cechu slovenských gajdošov, vynikajúci interpret gajdošskej hudby, spevák, výrobca ľudových hudobných nástrojov a neúnavný šíriteľ tradičnej kultúry doma i v zahraničí. Jeho odchod znamená nenahraditeľnú stratu pre slovenské folklórne spoločenstvo, gajdošskú obec i všetkých, ktorým bola blízka živá podoba tradičnej kultúry.

Ľubomír Tatarka sa narodil 29. marca 1958 v Banskej Bystrici a celý svoj život zostal úzko spätý s regiónom stredného Slovenska. Žil v Slovenskej Ľupči, kde aktívne pôsobil a kde založil festival stredovekej aj súčasnej gajdošskej hudby. Pochádzal z hudobníckej rodiny, v ktorej sa hudba a spev prirodzene dedili z generácie na generáciu. Talent zdedil po otcovi i starých rodičoch – starý otec Tatarka z Hájnikovej bol výborným hudobníkom, zatiaľ čo babka Tatarková z Detvy vynikajúcou speváčkou. Toto rodinné zázemie výrazne formovalo jeho vzťah k ľudovej hudbe a tradičnej kultúre.

Zosnulý gajdoš Ľubomír Tatarka pred publikom v Krempachoch

Už od najmladších rokov bol fascinovaný hudbou, hudobnými nástrojmi a spôsobom života ľudu. Ako dvanásťročný chlapec si vlastnoručne vyrábal píšťalky, neskôr fujarky a črpáky. K gajdám sa dostal pričinením jedného zo svojich predkov – gajdoša zo Zvolenskej Slatiny. Rozprávania starého otca o hudbe, muzikantoch a ľuďoch tohto regiónu v ňom zanechali hlboký dojem. Začal cielene vyhľadávať staré hudobné nástroje, na ktorých sa kedysi hrávalo, a postupne si vytvoril vlastnú zbierku.

Veľmi inšpiratívne boli pre neho návštevy domácností v okolí Banskej Bystrice, rozhovory so staršími ľuďmi, bačami a valachmi, spoznávanie piesní a počúvanie ich životných spomienok. Najviac ho očarila jednoduchosť, skromnosť, oduševnenie, trpezlivosť a vnútorná sila starej generácie – hodnoty, ktoré si hlboko osvojil a po celý život sa ich snažil odovzdávať ďalej.

Na gajdách začal hrať už v štrnástich rokoch. Nenavštevoval hudobnú školu – jeho učiteľmi boli ľudia, tradícia a priame odovzdávanie skúseností. Piesne a melódie sa učil od starých muzikantov, medzi ktorými boli Juraj Michelík, Ján Plieštik, Ján Huďan a ďalší významní nositelia tradície. Po prvý raz verejne zahral ešte ako chlapec spolu s Milanom Šteskom. Postupne si vytvoril vlastný interpretačný štýl, ktorý neustále rozvíjal a zdokonaľoval. Vo svojom repertoári prezentoval najmä piesne a melódie z oblastí Banskej Bystrice, Podkoníc, Priechodu, Lučatína, Hrochote, Poník, Detvy, čím významne prispel k zachovaniu regionálnych hudobných špecifík.

Okrem hrania a spevu sa – rovnako ako starí majstri – intenzívne venoval aj výrobe hudobných nástrojov. Bol uznávaným staviteľom gájd v stupniciach F, A a D. Spolu s Jánom Šteskom zostavil gajdy podpolianskeho typu, s Jurajom Dufekom sa podieľal na konštrukcii gájd inoveckého a oravského typu. Jeho nástroje sa vyznačovali remeselnou precíznosťou, znalosťou materiálov a hlbokým porozumením tradičným technológiám.

Počas dvoch funkčných období pôsobil ako prvý cechmajster Cechu slovenských gajdošov, kde sa zaslúžil o systematickú podporu gajdošskej tradície, dokumentáciu, vzdelávanie a popularizáciu tohto jedinečného hudobného dedičstva. Pravidelne vystupoval na najvýznamnejších folklórnych podujatiach na Slovensku – na Folklórnych slávnostiach pod Poľanou v Detve, na festivale vo Východnej, na gajdošských stretnutiach v Lehote – ale aj na podujatiach v zahraničí.

Osobitné miesto v jeho srdci mali Slováci žijúci mimo vlasti, najmä slovenskí krajania v Poľsku. Ľubomír Tatarka viackrát vystupoval na krajanských podujatiach, najmä na Fašiangoch – Ostatkoch, kde sa predstavil ako výnimočný hudobník, remeselník a zanietený šíriteľ slovenskej ľudovej kultúry. So záujmom sledoval dianie medzi Slovákmi v Poľsku a bol aj pozorným čitateľom časopisu Život, ktorý si vždy dôkladne prečítal.

Spoločná rozlúčka s majstrom Ľubomírom Tatarkom sa uskutočnila 29. decembra 2025 v Krematóriu Kremnička v Banskej Bystrici. Na poslednej rozlúčke nechýbali ani krajania z Poľska, ktorí prišli vzdať úctu človeku, ktorý celý život prepájal Slovákov doma i za hranicami.

Ľubomír Tatarka zanechal hlbokú stopu nielen v gajdošskej hudbe, ale aj v srdciach ľudí, ktorých učil vážiť si tradície, jednoduchosť a poctivú prácu. Jeho život je dôkazom, že ľudová kultúra prežíva len vtedy, ak ju žijeme, chránime a odovzdávame ďalej.

Venujme mu tichú spomienku. Nech mu je slovenská zem ľahkou. ■

Majster vo svojej dielni

Pred vystúpením na Fašiangoch-Ostatkoch v kruhu folkloristiek

352a575482

Slovenská kapustnica v Krakove

Podmanivá vôňa kapustnice, spoločné rozhovory a rozptýlenie od každodenných povinností spestrili večer pri spoločnom stole členom a priaznivcom Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Krakove.

Predvianočné stretnutie sa tradične konalo v sídle Spolku Slovákov v Krakove, kde všetkých prítomných privítali novozvolený predseda MS SSP v Krakove Marián Smondek a člen MS SSP v Krakove Róbert Schmidt, ktorý je iniciátorom myšlienky pravej slovenskej kapustnice a jej šéfkuchárom. Zazneli slová vianočno-novoročných prianí a na stôl prišla voňavá kapustnica, pri ktorej sa viedli spoločné rozhovory. Niečo sa zaspievalo i zahralo. Nechýbali ani štedrovečerné bobaľky z kuchyne predsedu MS SSP v Krakove, chutné koláče spod ruky Slávky Galaśovej, dobré vínko, pričom každý doniesol nejakú dobrotu, takže sme sa cítili ako doma. V príjemnej atmosfére čas rýchlo utekal. Bola možnosť pozrieť si výstavu Vianočná pohľadnica. Nechcelo sa ani odchádzať domov, preto sme si povedali, že zišlo by sa viac takýchto spoločných stretnutí, ktoré nás

obohatia o spoločné informácie, navodia nové príležitosti a snáď príchod nových členov do miestnej skupiny otvorí brány k ďalším návrhom ako zintenzívniť jej činnosť.

Pri odchode sme si popriali radostné i pokojné prežitie nadchádzajúcich sviatkov a pekné i častejšie stretnutia v novom roku 2026. (aj)

Molovanie

Slováci z Poľska, Chorvátska, Srbska, Ukrajiny i zo Slovenska sa stretli v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej na výstave pod názvom Molovanie, ktorá predstavila tradíciu nástennej maľby Slovákov z Chorvátska. Problematiku „molovania“ priblížila etnologička a riaditeľka Slovenského kultúrneho centra v Našiciach Sandra Kralj Vukšić a spomienky naň prečítala historička Milica Majeriková-Molitoris. Počas výstavy zazneli aj slovenské piesne z Dolnej zeme v podaní Lienky Súdiovej zo Selenče, ktorú na akordeóne sprevádzal multiinštrumentalista Peter Pavlík. Následne mali účastníci možnosť prezrieť si výstavu a pokračovať v neformálnych rozhovoroch pri dobrom slovenskom víne a tradičných novobeľských i chorvátskych špecialitách. Pre záujemcov je výstava stále prístupná vo výstavnej sieni Centra slovenskej kultúry v Novej Belej. (mm-m)

Zdobenie medovníkov v Novej Belej

Dňa 9. decembra 2025 sa uskutočnilo zdobenie medovníkov v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej, ktoré pre veľkých i malých pripravilo Združenie miestnych gazdiniek. Deti spolu s rodičmi strávili pekné poobedie pri zdobení medovníkov. Všetky potrebné suroviny zadovážili organizátorky akcie. Pri vyzdobovaní si mohli deti vyberať, čím a ako chcú svoje medovníky skrášliť. Spoločná medzigeneračná integrácia prospela všetkým prítomným a na záver si svoje výtvory deti ochutnali a niečo si aj odniesli domov. Bol to už ďalší úspešný ročník tejto akcie s peknou odozvou. (aj, foto: FB KGW Nowa Biała)

eprasa.pl 352a575482

Milé deti, nakreslíte nám, čo radi robíte v zimnom období. Svoje kresby nám pošlite do redakcie a jedného z vás odmeníme peknou slovenskou knihou. V januári sme odmenili Kasiu Komperda.

Elena Čepčeková

Na sanici

Zapadol kraj bielym snehom,
spúšťame sa dolu brehom.
Hurá, s vetrom o preteky,
mihajú sa čierne smreky,
zamihá sa v očiach svet,
to je cesta, to je let!

Sneží, sneží

Sneží, sneží, sneh sa sype,
nezatváraj, mráz nás štípe!
Ústa mám od medu,
chcem ti spievať koledu.
Keď som išiel od Magdule,
stúpal som jej na snehule,
Búchali, čľapkali,
sivé očká plakali.
Sivé očká, čo plačete,
vari väčší koláč chcete?
Dám vám aj iného,
medovníčka sladkého.

Daniel Hevier

Ako Daniela stretla anjela

Raz začiatkom roka napadol čerstvý sneh. Vločky vírili vo vzduchu ako mrákavy bielych motýľov a tíško sa ukladali na zem. Malá Daniela to nevydržala. Vybehla von – do tej motýlej chumelice. Vtom zbadala pred sebou postavu. Bielu, bielučkú, bielulinkú. A vzadu – niečo, čo sa podobalo krídlam.

-Anjel! – vykríkla Daniela a utiekala domov povedať to rodičom.

- To je nemožné! – vyhlásil otecko a šiel sa pozrieť na tú záhadu.

- Ale, veď je to snehuliak! Niekto mu chcel urobiť ruky, a vyšli z toho krídla.

Daniela zosmutnela. Snehuliak!?

- Nesmúť, - pohladkal ju otec po vlasoch. – Naučím ťa, ako sa robia anjeli do snehu. – Roztiahol ruky a natiahol sa do snehovej periny. Keď vstal a oprašoval sa, v snehu bol otlačený anjel.

- Naozaj. Môžete si ho urobiť aj vy, len čo dočítate túto rozprávku.

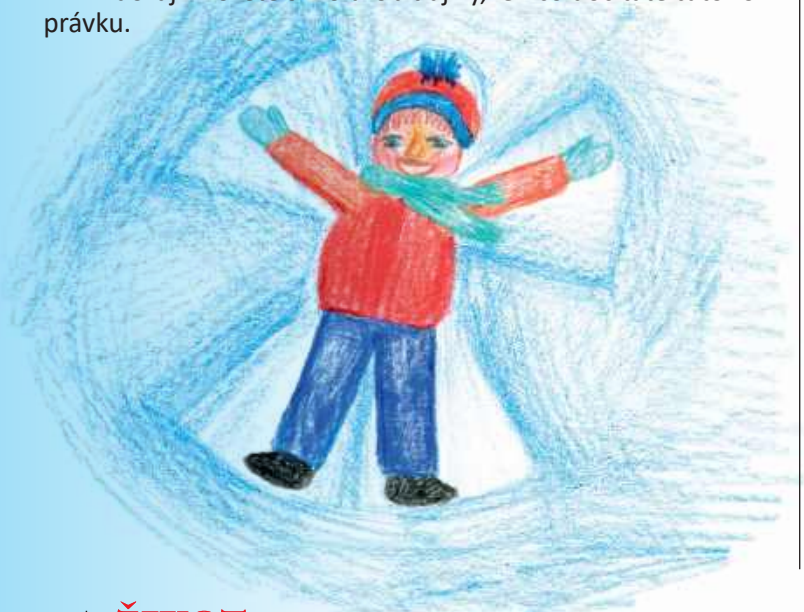

Štefan Moravčík

Snehuliak

Sneh sám sa nedá zapínať. Potrebuje uhlíčky-gombičky. Sneh sám nemôže pozerať. Potrebuje uhlíčky-oči. Sneh sám, len sneh a sneh – to ešte nie je snehuliak. Snehuliak, to je sneh s hrncom, mrkvou, metlou a uhlíčkami. Snehuliačik ako živý. Hladký a guľatý ako tučný pánko. Teraz by mohol jesť, piť a skákať... Ale on nechce chlieb a neľúbi vodu. Dýcha len vietor a pije drobučkú rosu. Jeho kamaráti jazdia na oblakoch a on im kýva zodratou metlou. Slepý a hluchý k nášmu svetu, lebo ho nikdy nevidel kvitnúť a rásť. Za srdce ho nikdy nechytil slávičí spev, husličky svrčka, vôňa fialiek, šelest listov v korunách stromov, sladkosť čerešní.

Snehuliak pozná len ľad a sneh. Zelená lúka s kŕdlikom húsat ho nezaujíma. Preto je jeho duch taký pevný a sústredený. Preto je taký studený ako kameň.

Ilustrácie: EJ

eprasa.pl 352a575482

ZRADNÉ SLOVÁ

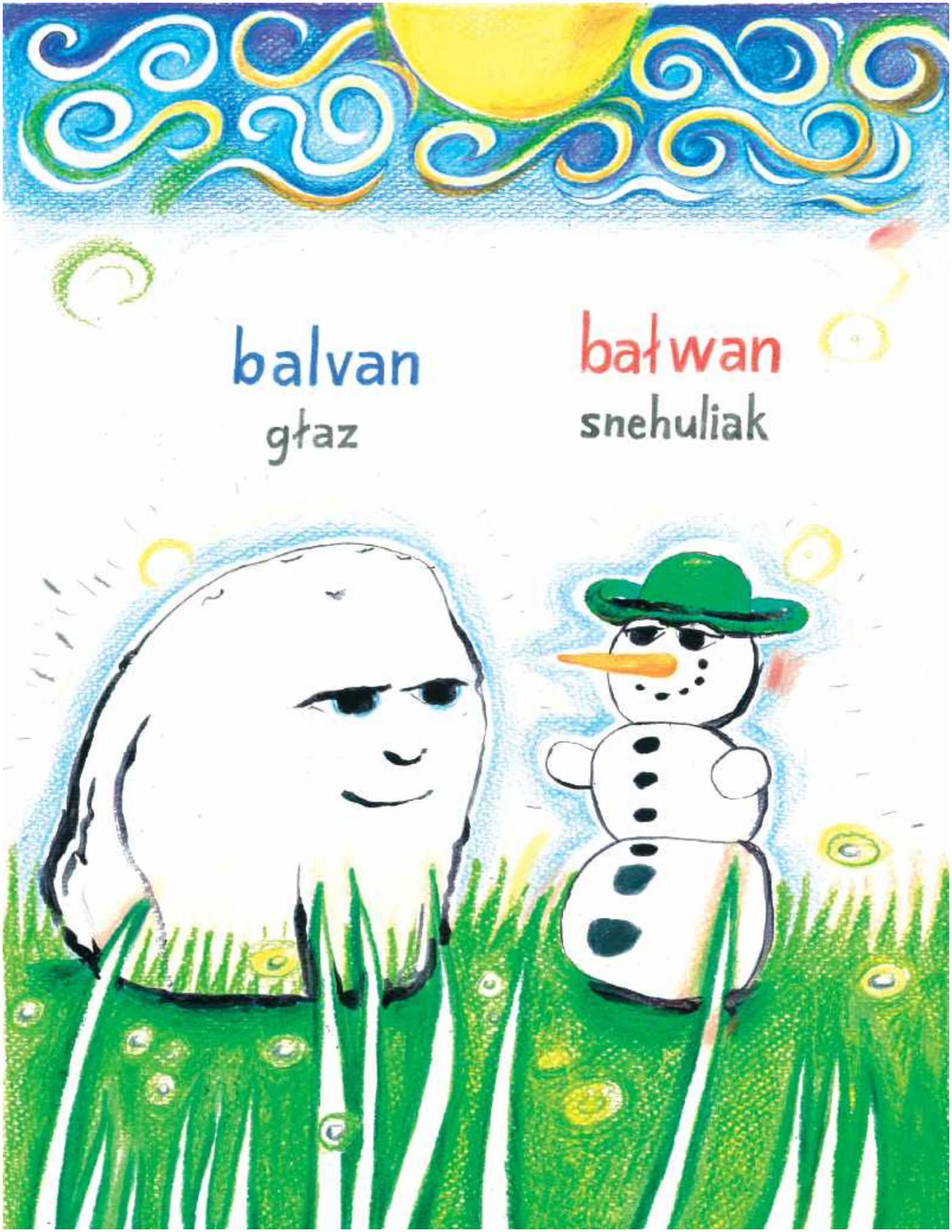

Ilustrácie E.

eprasa.pl 352a575482

KIA SELTOS

Kia Seltos prichádza na európsky trh. Dizajnom pôsobí o triedu dospelejšie ako jej predchodkyne, technikou stavia na istotu a v interiéri hrá na prémiovú nôtu. Vďaka novinke si chce značka zaručiť vysoký celoročný predaj automobilov.

Ilustračné foto: Internet

Hoci patrí Seltos medzi kompaktné SUV, naživo pôsobí väčší než čísla na papieri. Môže za to hranatá karoséria, čisté línie a predovšetkým slušný rázvor – 2 690 mm. Známa „tigria tvár“ v podstate zmizla, alebo skôr, dostala nové črty. Predné svetlomety schované priamo v maske sa odhalia až po rozsvietení. Denné LED v štýle „hviezdnej mapy“ pritom pokračujú v modernom dizajne značky. V mnohom je Seltos inšpirovaný modelom Telluride, ktorý sa úspešne predáva v USA. Zadná časť pripomína elektrickú EV5 – úzke svetlá, ostré hrany, čistý podpis. Dvere bez vystupujúcich kľučiek zvýraznia hrany a prelisy, ktorými Seltos nešetrí. Nové sú aj odtiene lakov: Iceberg Green, Gravity Grey a matná Magma Red a nechýba ani odtieň Gun Metal. Má rozmery – dĺžka 4430 – šírka 1830 a výška 1600 mm, rázvor 2690 mm. A samozrejme nesmie chýbať ani maximálny objem batožinového priestoru, ktorý činí rovných 563 litrov.

Seltos využíva platformu K3 čo v podstate znamená bohatú ponuku spaľovacích motorov. Základ bude tvoriť objemovo najväčší motor 2.0 benzín s maximálnym výkonom 110 kW (149 k) a maximálny krútiaci moment 179 Nm. Z daných parametrov vyplýva, že je to atmosférický motor. Viac výkonu a zrejme aj zábavy ponúkne motor 1.6 T-GDI v dvoch výkonových variantoch. Slabší poskytne 132,4 kW (180 k) a 265 Nm, krútiaceho momentu a kombinovať sa bude so sedemstupňovou dvojspojkovou automatickou prevodovkou 7DCT alebo sa bude kombinovať s klasickým šesťstupňovým manuálom. Výkonnejšia verzia ponúkne zopár kilowattov navyše, konkrétne 142 kW (193 k) a takisto 265 Nm ale bude sa kombinovať výhradne s 8-stupňovou automatickou prevodovkou. Podľa stupňa vybavenia ponúkne Kia Seltos aj verziu 4×4. Hybrid príde neskôr a okrem úspornej prevádzky ponúkne aj funkciu V2L, či rekuperáciu Smart Regenerative Braking 3.0., čo znamená, že na spomaľovanie sa bude využívať najmä rekuperácia až do úplného zastavenia.

Kia siahla po minimalizme a postupne vracia do interiéru viac fyzických tlačidiel. Stredová konzola slúži najmä na odkladanie, pretože volič automatu sa presunul k volantu po vzore elektrických modelov. Vo výbave nechýba, panoramatická strecha, vodič môže zvoliť až 64-farieb náladového podsvietenia, prémiové audiosústavy Harman Kardon alebo Bose sa postarajú o správnu zvukovú kulisu. Zadná lavica s možnosťou sklopenia operadla o 24° zvýši komfort cestovania. ■

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

Ilustračné foto: Internet

KVAKA NAKYSLO

Ingrediencie:
1 ks bravčové pliecko
1 liter mlieko
1 ks kvaka
1 ks cibuľa
1 PL kukuričná múka
1 PL maslo
1/2 PL soľ
2 KL mleté čierne korenie
trochu nasekaná petržlenová vňať

Pracovný postup: Kvaka je to koreňová zelenina pestovaná na Slovensku dávnejšie. Je veľmi výživná a chutná zelenina, ktorú neskôr nahradili zemiaky. Kvaka nakyslo sa považuje za tekovskú špecialitu. Najskôr mäso uvaríme v osolenej vode. Keď je hotové, vyberieme ho a nakrájame na menšie kúsky. V druhom hrnci zohrejeme nad parou mlieko, pridáme postrúhanú kvaku, nakrájané bravčové mäso, postrúhanú cibuľu, múku a maslo. Osolíme a okoreníme podľa chuti. Varíme cca 10 min, kým kvaka nezmäkne. Polievku podávame posypanú posekanou petržlenovou vňaťou. Dobrú chuť! ■

eprasa.pl 352a575482

Šport na Spiši a Orave

autor | Milica Majeriková-Molitoris

STOLNÝ TENIS

IV. Liga mužov západ

V decembri a januári zbierali stolní tenisti **LKS Orawa Jabłonka** ďalšie skúsenosti ako nováčikovia IV. Ligy mužov západ. V zápase s *Magnum-Wesem Koźmice Wlk.* dokázali získať štyri body. Dve dvojhry doviedol do víťazného konca Wojciech Klucz a po jednej Witold Gil i Jerzy Palenik. Z posledného duelu roka 2025 si tak odniesli prehru 10:4. V nasledujúcom zápase na domácej palubovke privítali *ATS Skawa Wadowice III*. Duel otvoril víťazstvom Wojciech Klucz, pričom krok so súperom držali Oravci do štvrtého zápasu, kedy vyrovnal Witold Gil na 2:2. Následne však utržili sedem prehier a tretí bod, ktorý získal Jacek Brožek už len skorigoval nepriaznivý stav, pričom Jablončania zaknihovali ďalšiu prehru 3:11. Na druhý deň ich čakal duel s *KATS AZS Politechnika Krakowska II*, ktorý mal pomerne jasný priebeh. Súperi si už v úvode vypracovali štvorbodový náskok, ktorý dotiahli do víťazného konca v pomere 12:2. O dva body sa postarali v štvorhre Jacek Brožek a Witold Gil, pričom prvý menovaný zvíťazil aj v dvojhre. Do konca základnej časti odohrajú Oravci ešte jeden zápas. Momentálne im s dvomi bodmi patrí predposledné 11. miesto.

P.č.	Stolnotenisový klub	Z	V	R	P	B
1.	ATS Skawa Wadowice II	10	7	3	0	17
2.	Magnum-Wesem Koźmice Wlk.	10	7	1	2	15
3.	UKS Rokicie Szczytniki	10	6	2	2	14
4.	KATS AZS Politechnika Krakowska II	10	5	3	2	13
5.	ATS Skawa Wadowice III	9	6	1	2	13
6.	KS Bronowianka Kraków III	9	5	2	2	12
7.	UKS Zarabie Myślenice II	10	5	1	4	11
8.	KTS Vicotria Spytkowice	10	5	0	5	10
9.	PKS Porta Kraków	9	2	1	6	5
10.	KS Turbacz Mszana Dolna	10	2	0	8	4
11.	**LKS Orawa Jabłonka**	**10**	**1**	**0**	**9**	**2**
12.	KS Podwawelski Kraków III	9	0	0	9	0

Stolnotenisová súťaž gminy Jablonka

Koncom novembra si 22 družstiev detí a mládeže zo základných škôl gminy Jablonka zmeralo sily v stolnom tenise. V mládežníckom turnaji (7. a 8. ročník) v kategórii dievčat sa presadili hráčky z Hornej Zubrice, keď prvé miesto obsadili žiačky zo ZŠ č. 3 a druhé miesto ich kolegyne zo ZŠ č. 2. Bronzovú priečku získali stolné tenistky zo ZŠ Jablonka-Bory. V turnaji chlapcov si víťazstvo vybojovali žiaci ZŠ Orávka pred ZŠ Malá Lipnica a ZŠ Horná Zubrica. V detskom turnaji (4. až 6. ročník) chlapčenskú kategóriu úplne ovládli žiaci z Hornej Zubrice, ktorí obsadili všetky tri prvé miesta – prvé zo ZŠ č. 1 (na obrázku), druhé zo ZŠ č. 2 a tretie zo ZŠ č. 3. Aj kategórii

Foto www.jablonka.pl

dievčat dominovali Hornozubričanky, keď si žiačky zo ZŠ č. 1 vybojovali prvé miesto a žiačky zo ZŠ č. 3 tretie miesto. Strieborné skončili žiačky zo ZŠ Orávka.

FUTBAL

Halové majstrovstvá žiakov

V prvej polovici decembra sa v Novom Targu odohrali halové majstrovstvá žiakov Podhalianskej futbalovej oblasti. Zúčastnilo sa ich dvadsať družstiev, medzi ktorými nechýbali ani zástupcovia zo Spiša a Oravy. Do striebornej skupiny sa prebojovali mladí futbalisti Spisz Krempachy a KS Niedzica (na obrázku). Úspešnejší boli Krempašania, ktorí si odniesli víťazstvo, pričom Nedečania obsadili tretiu priečku. Mladí hráči Orawa Jablonka súperili v zelenej skupine, kde si vybojovali druhé miesto.

Foto FB

Tatranská liga

Počas zimnej prestávky si futbalisti Granitu Czarna Góra udržiavajú svoju kondíciu v halovom futbalovom turnaji. V Tatranskej lige, v ktorej o pohár súperí osem družstiev, odohrali už šesť zápasov. V nich zaknihovali tri výhry a rovnaký počet prehier a s deviatimi bodmi sú tak v strede tabuľky na 4. mieste.

FLORBAL

Majstrovstvá okresu mladších dievčat

Koncom novembra sa v Novom Targu konali majstrovstvá okresu mladších dievčat vo florbale, ktorých sa zúčastnili aj družstvá zo základných škôl v Novej Belej a Krempachoch. V konkurencii šiestich družstiev, ktoré súťažili o postup na krajské kolo, zaknihovali Spišiačky len po jednej prehre a stretli sa v súboji o tretiu priečku. V nej boli úspešnejšie Novobelčanky, ktoré porazili Krempašanky 3:0.

ĽADOVÉ MEDVEDE

Deň pred sviatkom Troch kráľov sa zišli pri vodopáde v Kacvíne otužilci, aby si osviežili telo i ducha v ľadovej vode na II. zlete Pieninských ľadových medveďov. Ku kúpaniu im prihrávali naši muzikanti a speváci, pričom na zohriatie nechýbala vatra, niečo na zahryznutie a horúci čaj.

eprasa.pl 352a575482

Sztuka kulinarna wg Tradycyjnej Medycyny Chińskiej

Podstawowa różnica pomiędzy dietetyką medycyny chińskiej i zachodniej to aspekt energetyczny pożywienia. Wschodnia medycyna nie liczy kalorii, ilości białka, węglowodanów czy witamin i minerałów. Zwraca natomiast uwagę na:

1. Termikę produktów; każdy pokarm jest sklasyfikowany w jednej z czterech kategorii:
   a) jako wywołujący gorąco;
   b) rozgrzewający;
   c) ochładzający;
   d) wywołujący zimno.
2. Przynależność do jednego z pięciu żywiołów: ogień, ziemia, woda, drewno lub metal. Żywioły mogą współdziałać ze sobą, zwalczać się nawzajem lub pozostawać w równowadze, co zawsze ma wpływ na nasze zdrowie i samopoczucie. Dlatego, w trakcie przygotowywania posiłków, poszczególne produkty dodajemy w odpowiedniej kolejności, zgodnie z rytmem energetycznym (gotowanie wg Pięciu Przemian). Na rynku są dostępne publikacje, które podają wiele przepisów i szczegółowy sposób ich przyrządzania.
3. Podział ze względu na smak:
   a) kwaśny; żywioł drewno; związany z wątrobą, woreczkiem żółciowym, paznokciami, oczami, ścięgnami i mięśniami;
   b) gorzki; żywioł ogień; związany z sercem, osierdziem, jelitem cienkim, krwią, tętnicami, językiem oraz systemem energetycznym;
   c) słodki; żywioł ziemia; związany z żołądkiem, śledzioną, trzustką, ustami i tkanką podskórną;
   d) ostry; żywioł metal; związany z płucami, jelitem grubym, nosem i skórą;
   e) słony; żywioł woda; związany z nerkami, pęcherzem moczowym, uszami, zębami, szpikiem i narządami płciowymi.
4. Ruch energii:
   a) jin; to ruch z góry w dół i od zewnątrz do środka;
   b) jang; to ruch ekspansywny w górę i na zewnątrz.

Najważniejsza jest równowaga przyjmowanych pokarmów. Ponadto produkty należy dobierać zgodnie z konstytucją człowieka, środowiskiem i klimatem w którym żyje oraz porą roku. Istotne znaczenie ma również spożywanie produktów, które znajdują się w naszym najbliższym otoczeniu, czyli to co „mamy pod ręką", ograniczając równocześnie produkty sprowadzane z innych stref klimatycznych. Większość chorób można skutecznie leczyć przy pomocy ziół i leków naturalnych osiągalnych w naszym kraju. Dowodem na to jest medycyna ludowa stosowana przez nasze babki; niestety obecnie jest pochopnie i bezmyślnie odrzucana.

Duże znaczenie mają emocje człowieka, które są powiązane z żywiołami i wpływają na funkcjonowanie narządów wewnętrznych:

a) drewno: gniew, złość i nienawiść wywołują choroby wątroby, a agresja niekorzystnie wpływa na woreczek żółciowy, podobnie jak nadmierne rozpamiętywanie przeszłości; antidotum to cierpliwość i tolerancja;
b) ogień: histeryczny i nadmierny śmiech i infantylne zachowania rozpraszają energię serca; brak radości i śmiechu to brak wewnętrznego ognia i chęci do życia; antidotum to pozytywne nastawienie i zainteresowanie otoczeniem;
c) ziemia: rozkojarzenie, brak uważności, obsesyjne myślenie powodują zaburzenia pracy żołądka i śledziony, a zamartwianie się o sprawy bieżące choroby śledziony, podobnie jak potrzeba wzbudzania współczucia i litości; antidotum to uważność i umiejętność koncentracji oraz poczucie harmonii;
d) metal: smutek, żal, rozpacz, użalanie się nad sobą i własnym życiem, nadmierne obawianie się o przyszłość i poczucie ograniczenia negatywnie wpływają na płuca; antidotum to otwartość umysłu, altruizm i działanie;
e) woda: strach niekorzystnie działa na nerki i pęcherz moczowy; antidotum to wewnętrzna odwaga (nie mylić z brakiem lęku).

Odpowiednią dietą, doborem odpowiednich produktów i odpowiednim ich przygotowaniem można skutecznie wpływać na prawidłowe funkcjonowanie poszczególnych organów fizycznych, co z kolei wpływa korzystnie na nasze emocje i zdrowie psychiczne.

Według chińskiej dietetyki nie można jednoznacznie powiedzieć, że jakiś produkt jest zły i nieodpowiedni, a inny dobry i wskazany dla każdego. Wszystko zależy od bardzo wielu czynników. Podobnie jest z nałogami i używkami. Palenie i nadmierne picie kawy może wynikać z braku w organizmie żywiołu ognia, wzmacnia nerki, pomaga osuszyć płuca i rozgrzać żołądek. Wszystko zależy jakiej kawy używamy i jak ją przygotowujemy. Kawa w celach leczniczych powinna być gotowana po wrzuceniu do wrzącej wody (do dziś jest to praktykowane w krajach arabskich). Prawdziwa kawa nie ma nic wspólnego z kawą bezkofeinową, która jest produkowana z zielonej kawy nawilżanej na parze i przy pomocy trójchloroetylenu (TRI) rozpuszczana i pozbawiana kofeiny. Podobnie jest z tytoniem; większość papierosów jest przesycona chemikaliami, co nie może pozytywnie wpływać na nasze zdrowie. Natomiast uzależnienie od alkoholu to tak naprawdę uzależnienie od soli i białka zwierzęcego, które wymuszają picie alkoholu. Leczeniem jest dieta wegetariańska bez użycia soli. Zapotrzebowanie na cukier wynika z nadmiernej ilości soli; dlatego ograniczenie spożycia wieprzowiny i kiełbas (zawierają najwięcej soli) oraz zwiększenie spożycia zbóż w formie kasz i pieczywa z mąki pełnoziarnistej powinno skutecznie ograniczyć apetyt na słodycze. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl 352a575482

Rewolucja w kontakcie z urzędami w 2026 r.: koniec tradycyjnych listów?

Od 1 stycznia 2026 r. w polskim systemie prawnym zaczęły obowiązywać jedne z najważniejszych zmian w zakresie komunikacji administracyjnej między obywatelami a urzędami. Nowe zasady doręczania pism wchodzą w życie przy pełnym wsparciu elektronicznych narzędzi komunikacji.

Dotychczas większość decyzji, zawiadomień czy wezwań z urzędów była doręczana drogą tradycyjną - listem poleconym z awizo pozostawionym w skrzynce pocztowej. Od 2026 r. ten model ma stopniowo znikać na rzecz elektronicznej formy doręczeń, dostępnej za pośrednictwem tzw. e-Doręczeń. Osoby fizyczne i przedsiębiorcy, którzy założą skrzynkę e-Doręczeń, będą otrzymywać wszystkie dokumenty urzędowe bezpośrednio w formie elektronicznej – podobnie jak wiadomości e-mail, tylko w bezpiecznym systemie państwowym. To ma przyspieszyć i uprościć komunikację z urzędami oraz ograniczyć koszty administracyjne. Kluczową zmianą jest zasada, że nieodebrane pismo elektroniczne uważa się za doręczone po 14 dniach od jego udostępnienia w systemie, nawet jeśli adresat go nie otworzył ani nie zobaczył. Dlaczego to ważne?

• Termin na złożenie odwołania, odpowiedzi czy wykonanie decyzji urzędu liczy się od daty doręczenia - czyli skutku, który nastąpi automatycznie po upływie określonego terminu.

• Oznacza to, że ignorowanie komunikatów e-Doręczeń może działać na niekorzyść obywatela, nawet jeśli nie miał technicznych możliwości ich odczytać.

Obowiązek korzystania z e-Doręczeń dotyczy przede wszystkim:

• przedsiębiorców - którzy musieli założyć skrzynkę już wcześniej,

• osób prowadzących działalność gospodarczą lub pełniących funkcje publiczne,

• obywateli, którzy wyrażą na to zgodę lub zostaną do tego zobligowani (np. w związku z odbiorem określonych decyzji).

Dla zwykłych obywateli zmiana może być stopniowa - ale rośnie prawdopodobieństwo, że elektroniczny kanał komunikacji stanie się normą, a tradycyjne listy powoli znikną z obiegu.

Reforma doręczeń ma kilka celów: cyfryzacja administracji publicznej – uproszczenie procedur i szybszy przepływ informacji, oszczędności budżetowe – ograniczenie kosztów przesyłek listowych i pracy urzędników, dostosowanie do realiów XXI wieku – elektroniczna komunikacja jest już powszechna w bankowości, usługach i handlu, więc naturalne jest przeniesienie jej do obiegu urzędowego. To także krok w stronę PeUP (Profilu Zaufanego i e-Usług publicznych), który od lat ma ułatwiać załatwianie spraw urzędowych online.

Chociaż zmiana jest zgodna z kierunkiem cyfryzacji, budzi też obawy: brak dostępu do Internetu lub umiejętności korzystania z narzędzi elektronicznych może utrudniać doręczenia niektórym grupom społecznym, mechanizm „doręczenia z mocy upływu terminu" może powodować, że osoby nieświadome przesłanego pisma stracą szansę na odwołanie lub skorzystanie z przysługujących im praw, urzędy i operatorzy systemów muszą zapewnić odpowiednie zabezpieczenia danych, aby zapobiec cyber zagrożeniom.

Jeśli jeszcze nie masz skrzynki e-Doręczeń:

- załóż ją jak najszybciej, korzystając z odpowiednich narzędzi udostępnionych przez administrację,

- regularnie sprawdzaj skrzynkę elektroniczną, nawet jeśli nie korzystasz na co dzień z usług cyfrowych,

- zadbaj o aktualny adres e-mail oraz dane kontaktowe w urzędach, żeby otrzymywać powiadomienia o nowych doręczeniach.

Zmiana systemu doręczeń to jedna z najważniejszych reform administracyjno-prawnych 2026 r. w Polsce. Dla obywateli i przedsiębiorców oznacza większą szybkość komunikacji, ale też konieczność aktywnego korzystania z narzędzi cyfrowych. Przy odpowiednim przygotowaniu (założenie e-Doręczeń i regularne ich monitorowanie) nowy system może uprościć kontakty z urzędami i przyspieszyć załatwianie spraw. Jednocześnie wymaga świadomego podejścia - bo cisza w skrzynce nie oznacza „braku pisma" po 14 dniach.

Opracowała: mgr Ela Góra-Brzegowska

Źródła:

Ustawa z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. z późn. zm.).

Portal Gov.pl – e-Doręczenia. Zmiany w komunikacji elektronicznej od 1 stycznia 2026 r.

Infor.pl

eprasa.pl 352a575482

HVIEZDY O NÁS

VODNÁR (21.1. - 19.2.)

Prichádza obdobie premýšľania a ujasnenia si plánov na nadchádzajúce obdobie. Zdraviu prospejú aktivity vonku a pravidelne cvičenia. Vďaka tichu a domácemu pohodliu načerpáš energiu do ďalších aktivít v osobnom i pracovnom živote.

RYBY (20.2. - 20.3.)

Vnímavosť a citlivosť na ľudskú biedu ťa zavedú k dobročinným akciám. Budeš s ochotou pomáhať ľuďom. Avšak nezabúdaj na seba a svoje potreby ako oddych, relax a stretnutia s rodinou i priateľmi. Je to záruka rovnováhy medzi osobným nasadením pre nejakú vec a možnosťami, ktoré máš.

BARAN (21.3. - 20.4.)

Začínaš výborné obdobie vo svojom živote. Všetko čo budeš robiť bude s energiou, nasadením pre to, čo sa odzrkadlí aj na príjme. Domácnosť sa upokojí a budeš mať čas na oddych a relax podľa svojich predstáv.

BÝK (21.4. - 21.5.)

Toto rušivé obdobie podporí Tvoju snahu ukázať svoje nadanie v zamestnaní, za čo príde odmena. Dávaj si pozor na chrbticu a tráviaci trakt. Dobre im spraví jednoduchá diéta a do toho veľa pohybu vonku.

BLÍŽENCI (22.5. - 21.6.)

Tvoja myseľ pracuje rýchlejšie než realita. Príliš veľa nápadov naraz. Avšak zišlo by sa menej rozptylu, viac sústredenia. Je potrebné trochu spomaliť, načerpať sily. Prospeje oddych od digitálnych technológii, viac pohybu v prírode a menej hluku.

RAK (22.6. - 22.7.)

Intuícia a schopnosť čítať medzi riadkami sa veľmi oplatí zvlášť v pracovnej oblasti. Pri projektoch to bude ako stvorená vlastnosť. V osobnom živote budeš stať radšej v úzadí a ľudia sa budú na teba obracať so svojimi problémami.

LEV (23.7. - 23.8.)

Začiatok roka ti prináša stabilitu a možnosť sústrediť sa na seba a svoje potreby. Nechaj si viac priestoru pre oddych a relax. Možno máš pocit, že tvoja snaha zatiaľ neprináša viditeľné výsledky, ale pod povrchom sa toho deje viac, než tušíš. Z hľadiska financií buď opatrný.

PANNA (24.8. - 23.9.)

Zdá sa ti, že tvoje okolie nefunguje podľa tvojich predstáv a možno máš príliš vysoké očakávania voči nemu? Zamysli sa a skús uvoľniť kontrolu. Nie všetko musí byť dokonale, naplánované a pod tvojím dohľadom. Vo vzťahoch bude prevládať dôvera.

VÁHY (24.9. - 23.10.)

Prišiel práve vhodný čas na rokovania, investície a veľké projekty, ktoré ťa posunú k výhodnejšiemu postaveniu v povolaní. V domácnosti sa nastolí pokoj a harmónia. Spoločné aktivity prospejú všetkým domovníkom.

ŠKORPIÓN (24.10. - 22.11.)

To s čím nie si spokojný sa pomaly uvoľní a upadne do zabudnutia. Budeš mať dosť sily a energie na nové začiatky či to už v súkromí alebo v povolaní. V láske sa črtajú lepšie časy a viac vyrovnané rozhodnutia.

STRELEC (23.11. - 21.12.)

Pokojné prehodnotenie doterajšieho života a svojich plánov podporí zmeny, ktoré sa ti budú páčiť a s ochotou ich uvedieš do svojho života. V povolaní budeš inovatívny a predvídavý, čo prinesie onedlho veľké výhody.

KOZOROŽEC (22.12. - 20.1.)

Bilancie už máš za sebou, ciele nastavené a rozhodnutia prijaté. Teraz len sa držať plánu a jeho realizácie. Pôsobíš sústredene, vyrovnane a dôveryhodne. Svojou autoritou dokážeš veľa vybaviť a vďaka tomu si upevníš svoju pozíciu v zamestnaní.

NÁŠ TEST

AKÝCH MÁTE PRIATEĽOV?

1. Prihlásili ste sa na jazykový kurz a Vy nemáte domácu úlohu. Obrátite sa na svojho najlepšieho kamaráta. Čo urobí?
a) Dá Vám úlohu opísať, poprípade Vám vysvetlí čomu nerozumiete - 0. b) škodoradostne Vám povie, že ste si ju mali urobiť - 1. c) veľmi neochotne Vám dá opísať - 2.
2. Pohádali ste sa s partnerom. Večer požiadate o pomoc svojho najlepšieho priateľa. Ako sa zachová?
a) Povie Vám, aby ste na to rýchlo zabudli - 1. b) vypočuje Vás a navrhne Vám, že sa na druhý deň stretnete - 2. c) ponúkne Vám okamžitú pomoc - 0.
3. Dostávate od priateľov na narodeniny alebo meniny veľa pohľadníc alebo darčekov?
a) Áno - 2. b) len od jedného alebo dvoch priateľov - 1. c) Nie, veľmi zriedka - 1.
4. Ktoré z nasledujúcich prísloví Vám je najbližšie?
a) V núdzi poznáš priateľa - 2.
b) priateľstvo ja viac ako láska - 1.
c) každý potrebuje priateľa - 0.
5. Zverujú sa Vám kamaráti a známi so svojimi problémami?
a) Ako kedy a ako ktorí - 1. b) nie alebo zriedkakedy - 0. c) áno a rovnako aj Vy im - 2.
6. Potrebujete požičať peniaze na výlet.
a) Požičajú Vám priatelia bez okolkov - 1. b) nebude nikto ochotný - 0. c) Len jeden z priateľov Vám požičia - 2.
7. Zaplietli ste sa do nepríjemnej hádky. Pomôžu Vám priatelia?
a) Nie. Je to moja vec - 0. b) Áno, môžem s nimi počítať - 2. c) Závisí, či ja mám pravdu a v dobrej vecí sa hádam - 1.
8. Stretávate sa s priateľmi:
a) pravidelne - 2; b) zriedkavo - 0;
c) len pri slávnostných recepciách - 1.

VYHODNOTENIE:

16-9 bodov: Máte veľa priateľov a známych, ktorí sa cítia vo Vašej

eprasa.pl 352a575482

spoločnosti príjemne ako i Vy v ich. Ak sa dostanete do problémov, vždy sa nájde niekto, kto Vám podá pomocnú ruku. Poznáte cenu priateľstva a niekedy je pre Vás dôležitejšie ako láska.

8-5 bodov: Máte veľa známych, ale len jedného alebo dvoch ľudí považujete za ozajstných priateľov. Na nich sa môžete obrátiť so svojimi problémami a oni Vám ochotne pomôžu. To isté dokážete poskytnúť aj Vy im. Ostatných zo svojho okolia považujete za dobrých známych, a pokiaľ môžete pomôžete.

Menej ako 5 bodov: Patríte medzi ľudí, ktorí nemajú veľa priateľov. Ste skôr samotár a dokážete si vystačiť sám so sebou. Pre niektoré vlastnosti a Vašu komplikovanú povahu si priateľov neviete udržať. Myslia si o Vás, že ste chladný človek. Skúste byť trochu prívetivejší.

Dve babky sa rozprávajú:

– Tí mladí sú ale šetrní. Štyria fajčia jednu cigaretu a ešte sa pritom aj smejú.

***

Poštár nesie starenke list od vnúčat, ktoré dovolenkujú v Amerike. Hovorí:

– Babka, prišiel vám list z Ameriky. Letecky.

– A nehanbíš sa mi klamať? – vraví babka, – veď som ťa videla prísť na motorke.

***

– Na dovolenke ste dobre pribrali, máte také tučné líca, bola tam taká dobrá strava?

– Ale čoby, každý deň som nafukoval matrace.

***

– Oci máme aj my na Slovensku sopku?

– Neviem!

– Oci a to sopka môže hocikedy vybuchnúť?

– Asi áno, neviem.

– Oci a koľko stupňov má žeravá láva?

– Čo ja viem?

– Oci a nevadí Ti, že sa stále niečo vypytujem?

– Pokojne sa pýtaj synak, veď ako sa ináč niečo naučíš...

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
maska samozaciemniająca do spawania	samostmievacia kukla na zváranie
elektrody do spawania	zváracie elektródy
spawanie łukiem elektrycznym	zváranie elektrickým oblúkom
spawanie gazowe	zváranie plynom
usługi spawalnicze	zváračské služby
naboje hukowe	poplašné (expanzné) náboje
broń gazowa	plynová zbraň
naboje pieprzowe	koreniste náboje
pozwolenie na broń palną	zbrojný preukaz
sklep stacjonarny	kamenná predajňa

OSEMSMEROVKA

Tajnička: _____

Drahý, veľmi túžim po dieťatku... – A čo ...tajnička má 11 písmen?

Slová: AKCIA, ATIKA, CENNOSTI, ČAJKA, DCÉRA, DEZINSEKCIA, DIERA, ETIKETKA, FALDA, FORHEND, HORÚCI NÁPOJ, HRNČISKO, HVIZD, KONGRESMAN, KRESŤANKA, KRPEC, NEDUH, OKOLIE, PALATÍN, PEREC, PLNKA, STISK, STUHA, TRNKA.

H	O	R	Ú	C	I	N	Á	P	O	J
V	U	K	A	K	N	S	A	E	O	N
I	M	D	R	J	A	A	T	R	E	Í
Z	C	P	E	E	M	K	I	E	T	T
D	E	Z	I	N	S	E	K	C	I	A
C	N	A	D	I	E	Ť	A	B	K	L
É	N	E	T	A	R	O	A	J	E	A
R	O	S	H	R	G	K	A	N	T	P
A	S	U	H	R	N	Č	I	S	K	O
C	T	E	I	L	O	K	O	I	A	A
S	I	A	P	N	K	F	A	L	D	A

eprasa.pl 352a575482

V rámci novoročných zaujímavostí vám odporúčame do pozornosti Tatranský ľadový dóm na Hrebienku vo Vysokých Tatrách na Slovensku, ktorý opäť otvoril svoje brány pre návštevníkov. Je to už trinásty ročník a tentoraz prezentuje Baziliku sv. Jána v Lateráne – Matku všetkých kostolov.

Je to ako uviedli autori pocta dvom pápežom – Františkovi, ktorý v roku 2025 zomrel, a Levovi XIV., ktorý ho nahradil. Zimná atrakcia je prístupná zadarmo do 19. apríla 2026.

Hlavným staviteľom bol Adam Bakoš a spolu s ním na diele pracovalo 20 rezbárov zo Slovenska, Česka, Poľska a Nemecka. Ľadová bazilika zachytáva typické architektonické prvky Lateránu – sochy apoštolov, svätú bránu, pápežský oltár aj pápežské kreslo (cathedra papalis), kde novozvolený pápež symbolicky začína svoju Petrovu cestu. Pápežský oltár (Altare Papale) tvorí duchovné centrum celej baziliky. V skutočnom chráme sa pod

ním nachádzajú relikvie svätého Petra a Pavla – apoštolov, na ktorých základoch stojí Cirkev. Pápežské kreslo (Cathedra Papalis), umiestnené za oltárom, symbolizuje pápežskú autoritu a duchovné vedenie. Slovo cathedra (stolica) dalo vznik aj pojmu „katedrála“ – chrám, v ktorom sídli biskup. Je znakom služby, nie moci – z kresla pápež učí a vedie Cirkev ako nástupca svätého Petra.

Stavba z 225 ton ľadu a 1 800 ľadových blokov je inšpirovaná Bazilikou sv. Jána v Lateráne v Ríme – hlavným chrámom mesta Rím a oficiálnym sídlom pápeža ako rímskeho biskupa. Bazilika sv. Jána je hierarchicky najvyššie postaveným chrámom katolíkov, často označovaná titulom „Matka a hlava všetkých kostolov mesta a sveta.“

Ľadová architektúra a symbolika

Novinkou tejto sezóny je tunel, ktorý vedie priamo od vstupu do Tatranského dómu k samotnej ľadovej stavbe. Po jeho prejdení sa návštevníkom otvorí pohľad na monumentálne priečelie baziliky sv. Jána v Lateráne so sochami 13 apoštolov na vrchole. Na pravej strane sa nachádza Svätá brána – symbol viery a nádeje, ktorá sa v skutočnej bazilike otvára len raz za 25 rokov počas jubilejného roka. Naposledy bola otvorená v roku 2025. Na ľavej strane ľadového chrámu návštevníci uvidia pápežský oltár, obklopený portrétmi šiestich posledných pápežov – Leva XIV., Františka, Benedikta XVI., Jána Pavla II., Jána Pavla I. a Pavla VI. – a vedľa neho aj pápežské kreslo.

Pre pozorných návštevníkov je pripravená malá výzva – nájsť päť tatranských plesnivcov, ktoré rezbári dômyselne ukryli v ľadovej architektúre. Kupola má 25 metrov v priemere a dosahuje výšku 10,7 metra. Atmosféru dopĺňajú umelecké diela sklára Achilleasa Sdoukosa, ktoré vďaka hre svetla posúvajú ľadovú architektúru na úplne novú úroveň. Najlepšie je si vytvoriť svoj názor na celé dielo a to jeho návštevou.

Zdroj: www.vt.sk

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.zivot.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy:
Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Ján a Irena Kašickí, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej: www.zivot.pl

portal **eprasa.pl**, **link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 7,00 zł; rocznie – 84 zł

CENY PRENUMERATY 2026

DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 7,00 zł, półrocznie: 42,00 zł, rocznie: 84,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **12,60 zł**, półrocznie **70,60 zł**, rocznie **140,20 zł**

zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi:
na Słowację: **14,00 zł** – rocznie **168,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 22,00 zł – rocznie: **264,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 23,00 zł – rocznie: **276,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI.”

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY.”

eprasa.pl 352a575482

Z AKTIVÍT MS SSP NA SPIŠI A ORAVE

FOTO: MM-M, BB, DR

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

pozýva / zaprasza na

OSTATKI – FAŠIANGY

Krempachy 31.01. – 1.02.2026

KULTÚRNY DOM / DOM KULTURY

31. január (sobota)
o 17:00 hod.

- vystúpenia sólových spevákov, inštrumentalistov, speváckych skupín a ľudových hudieb zo Spiša
- vystúpenie folklórnej skupiny Lubená z Poluvsia (Slovensko)

1. február (nedeľa)
o 14:00 hod.

- vystúpenie folklórnej skupiny Lubená z Poluvsia (Slovensko)
- vystúpenia krajanských folklórnych súborov a skupín
- vystúpenia sólových spevákov, inštrumentalistov, speváckych skupín a ľudových hudieb z Oravy

31 stycznia (sobota)
o godz. 17:00

- występy solistów, instrumentalistów, grup śpiewaczych oraz kapeli ludowych ze Spisza
- występ grupy folklorystycznej Lubená z Poluvsia (Słowacja)

1 lutego (niedziela)
o godz. 14:00

- występ grupy folklorystycznej Lubená z Poluvsia (Słowacja)
- występy krajańskich zespołów i grup folklorystycznych
- występy solistów, instrumentalistów, grup śpiewaczych

S finančnou podporou ÚRADU PRE SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ
SLOVENSKÝ INŠTITÚT VO VARŠAVE
CENTRUM SLOVENSKEJ KULTÚRY NOVÁ BELA

Prihlášku si môžete stiahnuť tu:
Tutaj możesz pobrać
Formularz zgłoszeniowy:

Mediálny patronát / Patronat medialny ŽIVOT

Zrealizowano przy wsparciu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji